

ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС „ЗВЕЗДЕЦ”

специализиран доклад

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	2
ВКС 1. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, В КОИТО СА СЪСРЕДОТОЧЕНИ ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧИМИ СТОЙНОСТИ ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО (НАПР. ЕНДЕМИЗЪМ, ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ, РЕФУГИИ)	4
ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ.....	4
ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ	25
ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ	57
ВКС 2. ЗНАЧИМИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ФОРМИРАЩИ ЛАНДШАФТ ОТ РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО ВСИЧКИ ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ СЪЩЕСТВУВАТ ПРИ ЕСТЕСТВЕНИ УСЛОВИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.....	59
ВКС 3. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ РЕДКИ, ЗАСТРАШЕНИ ИЛИ ИЗЧЕЗВАЩИ ЕКОСИСТЕМИ, ИЛИ СЪДЪРЖАЩИ СЕ В ТАКИВА.	60
ВКС 4. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИЗПЪЛНЯВАТ ВАЖНИ ПРИРОДНИ ФУНКЦИИ В КРИТИЧНИ СИТУАЦИИ (НАПР. ЗАЩИТА НА ВОДОСБОРИ, КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА).68	
ВКС 4.1 ГОРИ ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА.....	68
ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ.....	69
ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ.....	72
ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ	74
ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ	74
ВКС 5. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ОСНОВНИТЕ НУЖДИ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ (ПОМИНЪК, ПРЕПИТАНИЕ, БИТОВИ НУЖДИ, ЗДРАВЕ)	75
ВКС 6. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ И ТРАДИЦИИ, РЕЛИГИОЗНА И ЕТНИЧЕСКА ИДЕНТИЧНОСТ	79

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване е извършено в периода 2010–2012 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на ТП Държавно горско стопанство „Звездец“ (ДГС „Звездец“) и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Практическо ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България", изготвено от WWF Дунавско-Карпатска програма България.

В Практическото ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Практическото ръководство дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Практическото ръководство. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ДГС „Звездец“. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизаш извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

Общата площ на територията управлявана от ДГС „Звездец“ е 19711.254 ha.

ДГС „Звездец“ е получило името си от едноименното село, където е и седалището му.

Територията на ДГС „Звездец“ е разделена на три горскостопански участъка: Първи ГСУ „Босна“, Втори ГСУ „Звездец“ и Трети ГСУ „Стоилово“. Седалищата и на трите участъка се намират в с.Звездец.

Територията на горското стопанство е хълмисто-планинска, с ниски заравнени била, прорязани от дълбоки долове. Северната граница на горското стопанство минава по първостепенната вътрешна Странджанска верига, изразена с главното било Двата близнака – Босна – Живак, завършващо при с.Визица. От него в югоизточна посока към р.Младежка се спускат множество второстепенни била. От с.Евренозово в югоизточна посока се спуска билото Евренозово – Звездец – Петрова нива, което е вододел между реките Младежка и Велека. По-главни била в южната част на стопанството са: Пирамидата – Дълбокия път – Ковач, което е вододел между реките Велека и Катун и билото Въжиево – Св.Костадин – Стоилово. По-голямата част от тези била са заоблени и склоновете им са нарязани от множество долове със стръмни склонове. Най-ниската точка в района на лесничеството се намира над водослива на реките Младежка и Велека – в долната част на подотдел 297 б - 85 m н.в., а най-високата е в подотдел 27-1 – 500 m н.в.

Територията на Държавно горско стопанство „Звездец“ попада в южната част на Странджанския климатичен район, от Южнобългарската климатична подобласт на Континентално-средиземноморската климатична област. Средната годишна температура е 11.3°C, като през всички месеци на годината тя е положителна. Най-ниска

е през януари 1.4°C, а най-висока през юли 20.6°C. Средната продължителност на активния вегетационен период е около 203 дни.

Зимният дъб и благуният се срещат повсеместно в региона, в чисти или смесени с други дъбове насаждения. Благуният заема 47,2%, зимният дъб – 13,0%, а церът – 20,8% от залесената площ на ДГС. Характерни за района на стопанството, макар и с по-малко участие, са източният бук – 3,8% и обикновеният гъбър – 4,5%. Полският ясен и мъждрянът се срещат единично. В състава на повечето дъбови насаждения влизат единично или с по 1 – 2 десети други дървесни видове - сребролистна липа, бряст, клен и горскоплодни - брекиня, круша, скороуша, киселица и др. Брястът не се среща в компактни чисти насаждения, а само в състава на смесените гори. Срещат се и горскоплодните видове – брекиня, скороуша, киселица, джанка и круша. За стопанството те са от значение, защото се използват предимно с ловностопанска цел.

В района на ДГС Звездец върху 5% от залесената площ са внесени изкуствено черен бор, бял бор и зелена дуглазка. Залесявани са както на по-бедни, така и на по-богати месторастения. Тези култури следва постепенно да бъдат заменени с по-подходящи дървесни видове.

Част от горите на територията на ДГС „Звездец” са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

Настоящото проучване и идентификацията на ГВКС за територията на ДГС "Звездец" е извършено от екип експерти, в който влизат служители на стопанството и представители на ЛТУ-София, Биологически Факултет на СУ "Климент Охридски", членове на Ботаническото Дружество, представители на национално представени НПО. По време на разработката екипът е работил в тясно сътрудничество с ръководството на стопанството. В настоящата разработка участие са взели следните служители на ДГС "Звездец": инж. Димо Димов, инж. Никола Кибаров, инж. Нели Климентова, т.л. Христо Сотиров, т.л. Димитър Цветков, т.л. Софка Петрова. Ръководният състав е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Практическо ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България".

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

Препоръчително е при промени в новите горско и ловно-стопански планове на ДГС „Звездец” да се интегрират резултатите от изследването и препоръчаните горскостопански мероприятия в него. Това ще допринесе за по-добро и екологосъобразно стопанисване на горските екосистеми в района.

ВКС 1. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, В КОИТО СА СЪСРЕДОТОЧЕНИ ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧИМИ СТОЙНОСТИ ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО (НАПР. ЕНДЕМИЗЪМ, ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ, РЕФУГИИ)

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ДГС „Звездец”, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;
2. ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с плановете за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);
3. ГТ в природни паркове които нямат устройствени документи;
4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

1.1.1 Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;

На територията на ДГС „Звездец” има обявени осем защитени територии, които отговарят на т.1. от ВКС 1.1. Две от тези територии са обявени като природни забележителности (ПЗ), а останалите шест са обявени като защитени местности (ЗМ) по смисъла на Закона за защитените територии (ЗЗТ). Данни за защитените територии в ДГС „Звездец” са посочени в Таблица № 1.

Таблица № 1. Защитени природни територии в ДГС Звездец

Защитена територия	Площ (ха)	Отдел/подотдел	Землище	Заповед за обявяване	Заповед за прекатегоризация	Цел на обявяване
ПЗ “Пещерите и изворите на р.Младежка”	24,35	261 д, 262 д в	с.Младежко и с.Близнак	№ 4051 от 29.12.1973 г. на МГГП и Заповед № РД 930 от 28.12.2007 г.		Пещера с характерни карстови образувания. и опазване изворите на р.Младежка
ПЗ Пещерата “Еленина дупка”	5,3	82 5, е, 83 20, т, у, ф,	с.Бяла вода	№ 206 от 23.03.1981 г. на КОПС и Заповед № 206 от 23.03.1981		Пещера с характерни карстови образувания.
ЗМ “Велека”	1546,3	от 185 до 188 вкл., 189 – з, и,к, л, 4, 5, 6, 7, 8; 190 – п, р, с, т, у, 3, 4, 5, 6; 191, 192 – в, г, д, е, 1, 2; от 196 до 198 вкл., 205; 206 – а, б, в, г, д, е, ж, к, л, м, н, п; 207 – к; 208 – а, б, в, г, д, е, 1, 2, 3, 4; 209 – г, и, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 210 – а, б, в, г, д, е, ж, 1; 211 – а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м; 1, 2, 3, 4, 5, 6; 212 – а, б, д, е, ж, к, л, м, н, о, п, р, с, 1, 2, 3, 4, 5; 213 – а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 214 – а, б; 219 – а, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, 1, 2, 3, 4, 5; от 220 до 220 вкл.; 225 – а, б, в, г, д, 1, 2, 3;	с.Звездец, с.Бръшлян, с.Стоилово	Заповед № 76 от 18.01.1989 г. на КОПС при МС		Защита на природата, запазване първичните горски екосистеми и живописният каньон на р.Велека
ЗМ “Кривинизово”	109,1	199 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, б, в, г, д, 200 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, в, д, е, ж, и, м, п, р,	с.Звездец	№ 332 от 16.05.1991 г. на МОСВ		Опазване на естествени горски съобщества от благун, горун, източен бук с подлес от странджанска зеленика и странджанска боровинка, както и местообитания на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове.
ЗМ “Моряне”	102,7	238 – а, б, и, к, л, м, 1, 2, 6, 7; 239 – а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 6; 241 – а, б;	с.Звездец	№ РД 180 от 08.07.1994 г. на МОСВ		Запазване на гнездовищата на скалния орел

ЗМ “Босна”	51.7	65 – д; 66 – а, в;	с.Бяла вода	№ 170 от 16.02.1990 г. на ДКООС към МС		Запазване на гнездовищата на черния щъркел
ЗМ “Батака”	40.2	13 – г, д; 14 – в; 17 – з;	с.Близнак	№ РД 854 от 07.11.2006 г.		Запазване на естественото находище на станджански дъб
ЗМ “Петрова нива”	250,0	293 – в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, л; 294; 295 – ж, з, и, к, л, м, о;	с.Стоилово	№ 2344 от 26.05.1971 г. на МГОПС	№ РД 309 от 31.03.2003 г.	Запазване на облика на историческо място “Петрова нива”

1. Природна забележителност ПЕЩЕРИ И ИЗВОРИ НА РЕКА МЛАДЕЖКА**Площ:** 24.35 хектара**Местоположение:** Област: Бургас, Община: Малко Търново, Населено място: с. Близнак, с. Младежко**Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ):** Бургас**Документи за обявяване:** Заповед № РД-930 от 28.12.2007**Цели на обявяване:** Опазване на забележителни скални образувания, пещери и извори;**Режим на дейности:**

1. Забранява се всякакво строителство;
2. Забранява се промяна в предназначението и начина на трайно ползване на земята;
3. Забранява се бивакуване и лагеруване;
4. Забранява се търсене и проучване за подземни богатства и разкриване на кариери;
5. Забранява се извеждане на сечи, с изключение на санитарни;
6. Забранява се промяна на естествения характер на речното корито;
7. Забранява се паша на домашни животни;
8. Забранява се всякаква форма на увреждане на скалните образувания;
9. Забранява се интродукция на неместни растителни и животински видове.

2. Природна забележителност ПЕЩЕРАТА ЕЛЕНИНА ДУПКА**Площ:** 5.3 хектара**Местоположение:** Област: Бургас, Община: Малко Търново, Населено място: с. Бяла вода**Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ):** Бургас**Попада на територията на следните Регионални дирекции по горите (РДГ):** РДГ Бургас:**Документи за обявяване:** Заповед № 206 от 23.03.1981**Цели на обявяване:** Забележителни геоложки обекти**Режим на дейности:**

1. Забраняват се всякакви действия, като нараняване на стъблата, кастрене, чупене на клоните и други, които биха довели до повреждане на дърветата
2. Забранява се влизането, преминаването и паркирането на моторни превозни средства
3. Забранява се късането или изкореняването на растенията
4. Забранява се пашата на домашни животни
5. Забранява се безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата
6. Забранява се безконтролното посещение на пещерите
7. Забранява се повреждането на пещерните образувания по какъвто и да било начин
8. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим
9. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни
10. Забранява се всякакво строителство, освен в случаите, когато такова е предвидено в устройствения проект на природната забележителност

3. Защитена местност БЕЛЕКА**Площ:** 1546.3 хектара

Местоположение:

Област: Бургас, **Община:** Малко Търново, **Населено място:** с. Бръшлян, с. Звездец, с. Стоилово

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на следните Регионални дирекции по горите (РДГ): РДГ Бургас:

Документи за обявяване: Заповед №76 от 18.01.1989

Цели на обявяване: Запазване на първичните горски екосистеми и живописния каньон на р.Велека

Режим на дейности:

1. Забранява се всякакво строителство, разкриването на кариери, минно-геоложки и други дейности, с които изменя естествения облик на местността или водния и режим
2. Забранява се извеждане на сечи, освен отгледни, санитарни и селекционни
3. Забранява се ловуване , освен регулиране числеността на хищници (лисици, чакали, диви кучета, диви прасета) в периода 1 септември - 1 март, пр доказана необходимост
4. Забранява се безпокоене и улавяне на диви животни, събиране и унищожаване на яйцата и гнездата на птиците
5. Забранява се късане на цветя
6. Забранява се използване на химически средства за растителна защита
7. Забранява се събиране на билки, гъби и горски плодове за търговски и промишлени цели
8. Забранява се залесяване с иглолистни и други нехарактерни за района дървесни видове
9. Разрешава се паша на домашни животни, без кози
10. Разрешава се използването на химически средства за растителна защита в обработваемите земи от поземления фонд
11. Разрешава се стопанисване на земите от поземления фонд по традиционният начин на стопанисване

4. Защитена местност КРИВИНИЗОВО

Площ: 109.1 хектара

Местоположение: Област: Бургас, **Община:** Малко Търново, **Населено място:** с. Звездец

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на следните Регионални дирекции по горите (РДГ): РДГ Бургас:

Документи за обявяване: Заповед № 332 от 16.05.1991

Цели на обявяване: Опазване на естествени горски съобщества от благуна, горун, източен бук с подлес от странджанска зеленика и странджанска боровинка, както и местообитания на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове.

Режим на дейности:

1. Забранява се строителство и всякакви други дейности, с които се изменя естествения облик на местността или водния и режим
2. Забранява се внасяне на нехарактерни за района растителни и животински видове
3. Забранява се сечи, освен санитарни и отгледни
4. Забранява се късане на диворастващи растения
5. Забранява се използване на химически средства за растителна защита в земите от селскостопанския фонд
6. Забранява се паша на домашни животни

7. Забранява се безпокоене на птиците през размножителния период, разваляне на гнездата, събиране на яйцата и малките им

5. Защитена местност МОРЯНЕ

Площ: 102.7 хектара

Местоположение: Област: Бургас, **Община:** Малко Търново, **Населено място:** с. Звездец

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на следните Регионални дирекции по горите (РДГ): РДГ Бургас

Документи за обявяване: Заповед № РД180 от 08.07.1994

Цели на обявяване: Запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици, включени в Червената книга на Република България и в списъка на застрашените видове в Европа;

Режим на дейности:

1. Забранява се убиване, улавяне, опръстенияване и безпокоене на гнездящите птици, разваляне на гнездата, събиране на яйца или малките им;
2. Забранява се строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя естественият облик на местността или водният ѝ режим;
3. Забранява се сечите, освен отгледни и санитарни;
4. Забранява се всякакви горскостопански мероприятия по време на размножителния период на птиците от 1 март до 31 юли;
5. Забранява се залесяване с неприсъщи за района видове;
6. Забранява се пашата на кози и свине.

6. Защитена местност БОСНА

Площ: 51.7 хектара

Местоположение:

Област: Бургас, **Община:** Малко Търново, **Населено място:** с. Бяла вода

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на следните Регионални дирекции по горите (РДГ): РДГ Бургас

Документи за обявяване: Заповед № 170 от 16.02.1990

Цели на обявяване: Запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици

Режим на дейности:

1. Забранява се убиване, улавяне и безпокоене на птиците, разваляне на гнездата, събиране на яйцата на малките им;
2. Забранява се ловуването;
3. Забраняват се сечи освен санитарни;
4. Забранява се строителство, разкриване на кариери и други дейности, с които се изменя естествения облик на местността или водния режим;

7. Защитена местност БАТАКА - ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА СТРАНДЖАНСКИ ДЪБ

Площ: 40.24 хектара

Местоположение: Област: Бургас, **Община:** Малко Търново, **Населено място:** с. Близнак

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Документи за обявяване: Заповед №. РД-854 от 07.11.2006

Цели на обявяване: Опазване на естествени смесени дъбово-габърови гори с участие на странджански дъб - лъжник (*Quercus hartwissiana* Stev)

Режим на дейности:

1. Забранява се всякакво строителство;
2. Забранява се разкриване на кариери, провеждане на минно-геоложки проучвания;
3. Забранява се извеждане на сечи с изключение на санитарни;
4. Забранява се паша на домашни животни.

8. Защитена местност ПЕТРОВА НИВА

Площ: 250.0 хектара

Местоположение: Област: Бургас, **Община:** Малко Търново, **Населено място:** с. Стоилово

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Документи за обявяване: Заповед № 2344 от 26.05.1971

Документи за промяна: Прекатегоризация със Заповед № РД-309 от 31.03.2003

Цели на обявяване: Опазване на характерен ландшафт, местообитания на редки птици и застрашени растителни видове.

Режим на дейности:

1. Забранява се провеждането на сечи, освен санитарни и ландшафтни с оглед подобряване санитарното и ландшафтно състояние на обектите.
2. Забранява се пашата на домашния добитък през всяко време.
3. Забранява се откриване на кариери, къргене на камъни, вадене на пясък, изхвърляне на сгурия и други промишлени отпадъци, както и всякакви други действия, чрез които се нарушава или загрозява природната обстановка около тях.

1.1.3 ГТ в природни паркове които нямат устройствени документи;

Цялата площ на ДГС Звездец попада в границите на ПП Странджа с обща площ 20952.5 ха (в т.ч. 19711.254 ха – държавна, 308 ха – общинска, 917.246 ха – частна и 16 ха – частна на юридически лица).

Природен парк Странджа е най-големия природен парк в България. Почти всички посочени в предходната точка защитени територии, попадат в границите на природния парк. За територията на парка има изготвен план за управление, който обаче не е приет. Данни за териториите от природния парк на територията на ДГС Звездец са посочени в Таблица 2.

Таблица 2. Данни за природен парк Странджа, попадащ в границите на ДГС Звездец

Защитена територия	Площ (ха)	Отдел/ подотдел	Землище	Заповед за обявяване	Заповед за прекатегоризация	Цел на обявяване
ПП „Странджа“	19711.254	От 1 до 12 вкл.; 13 – а, б, в, 1, 2, 3; 14 – а, б, г, д, е, ж, 1; 15, 16; 17 – а, б, в, г, д, е, ж, и, 1, 2; от 18 до 65 вкл.; 66 – б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, 1, 2, 3, 4, 5; от 67 до 81 вкл.; 82 – а, б, в, г, д, ж, з, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11; 83 – а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, х, ц, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22; от 84 до 184 вкл.; 189 – а, б, в, г, д, е, ж, з, 1, 2, 3; 190 – а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, ф, х, ц, 1, 2; 192 – а, б; от 193 до 195 вкл.; 199 – а; 200 – а, б, г, з, к, л, н, о, с; от 201 до 204 вкл.; 206 – д, з, и, о, 1; 207 – а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, м, н, о, п, р, 1, 2, 3, 4, 5; 208 – ж, з, и, к, л, м, н, 5; 209 – а, б, в, г, д, е, ж, з; 210 – ж, и; 211 – 2; 212 – в, г, з, и; 213 – и, 7; 214 – в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, 1, 2; от 215 до 218 вкл.; 219 – и; 223; 224; 225 – е; от 226 до 237 вкл.; 238 – в, г, д, е, ж, з, 3, 4, 5; 239 – д, 7; 240; 241 – в, г, д, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8; от 242 до 260 вкл.; 261 – а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 1, 2, 3, 4; 262 – а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, 1, 2, 3, 4; от 263 до 292 вкл.; 293 – а, б, н; 295 – а, б, в, г, д, е, н; от 296 до 305 вкл.;	с. Близнак, с. Младежко, с. Бяля вода, с. Евренозово, с. Звездец, с. Стоилово, с. Бръшлян	Заповед № РД 30 от 24.01.1995 г. на МОСВ Режим на дейности: 1. Забранява се събиране, съхранение и обезвреждане на опасни отпадъци, включени в каталога на ПМС № 153 от 1993 г. (приложение № 1); 2. Забранява се внасянето на всякакви отпадъци; 3. Забранява се внасянето на чуждоземни диви растителни и животински видове, подвидове и форми; 4. Забранява се сечищната форма на стопанисване на високо-стеблените букови гори с подлес от зеленика; 5. Забранява се ползване на дивите растителни и животински ресурси в размери и по начини, които да застрашават съществуването на видове, да намаляват биологичното разнообразие или да нарушават нормалното функциониране на природните екосистеми.	Заповед № 47 от 10.01.2003 г. на МОСВ за преобразуване в природен парк В ПП „Странджа“ : 1. Строителният режим и устройството на териториите в парка се определя и извършва в съответствие със ЗТСУ, ППЗТСУ и териториално- устройствените планове, 2. Съществуващите защитени територии – резервати, защитени местности, природни забележителности и исторически места запазват своето предназначение и режими, определени със съответните документи за обявяване; 3. Стопанисваето и ползването на горите дивеча се осъществява по лесоустройствени и ловоустройствени проекти с оглед: - осигуряването на устойчиво ползване на горските ресурси, вкл. страничните горски продукти (билки, плодове и др.); - запазването на типичната за района растителност; - поддържането на численост на дивеча съобразно възможностите на местообитанията;	Съхраняване на типичните Странджански екосистеми в първичен вид, с минимално участие на човека.

					4. Стопанисването и ползването на земеделските земи се извършва с оглед: - запазването на предназначението и характера на стопанисване на земите; -опазването на земите от увреждане и замърсяване; -трайно запазване и подобряване на почвеното плодородие; Опазването на биологическото разнообразие в лидавите и пасищата; -запазването на местните раси домашни животни и културни сортове растения; - производството на екологически чиста продукция; Населените места се развиват в съответствие със застроителните и регулационните планове, съобразно предназначението на парка и с оглед запазването на типичната местна архитектура и културно-историческо наследство.	
--	--	--	--	--	---	--

Таблица 3. Списък на вековните дървета на територията на ДГС Звездец обявени със заповед на КОПС

Вековни дървета	Заповед за обявяване	Землище / местност	Години	Височина	Обиколка
				(м)	(м)
Дъб - летен	№ 15527 / 29.11.1948 г.	С.Звездец, м. "Тетере баир"	700	18	5.46
Дъб – благуи	№ 1042 / 30.11.1984 г.	С.Звездец, м. "Кичел"	400	21	5.5
Дъб - благуи	№ 1042 / 30.11.1984 г.	С.Звездец, м. "Кичел"	500	20	5.15

1.1.4. Гори и горски територии попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Цялата територия на ДГС „Звездец“ попада и в обхвата на Защитени зони (ЗЗ) Странджа BG0001007 и "Дервенски възвишения 2" с код BG0000219 съгласно Директивата за природните местообитания, както и в обхвата на ЗЗ Странджа BG0002040 съгласно Директивата за птиците.

Защитени зони за местообитанията

1. Защитена зона "Странджа" с код **BG0001007** е одобрена с решение на Министерски съвет: № 122 от 02 март 2007 г. и е с обща площ 118225.03 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

- ✓ Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- ✓ Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- ✓ Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 8 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0001007.pdf

2. Защитена зона "Дервенски възвишения 2" с код BG0000219 е одобрена с решение на Министерски съвет: № 122 от 02 март 2007 г. и е с обща площ 54990.48 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

- ✓ Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
- ✓ Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
- ✓ Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 8 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000bg.org/natura/UserFiles/File/SDF/SDF_BG0000219.pdf

Отдели и подотдели, попадащи в 33 BG 0001007 “Странджа” и “Дервенски възвишения 2” с код BG0000219 от Директивата за опазване на местообитанията: **1** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **2** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **3** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **4** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **5** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **6** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, **7** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **8** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **9** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, **10** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **11** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **12** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **13** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, **14** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **15** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **16** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **17** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **18** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **19** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **20** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **21** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **22** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **23** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **24** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **25** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **26** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, **27** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, **28** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **29** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **30** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **31** 1, 2, 3, 4, 5, *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **32** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **33** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **34** 1, 2, 3, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **35** 1, а, б, в, г, д, **36** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **37** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, **38** 1, 2, 3, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **39** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **40** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **41** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **42** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **43** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **44** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, **45** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **46** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **47** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **48** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **49** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **50** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **51** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **52** 1, 2, а, б, в, г, **53** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **54** 1, 2, а, б, в, **55** 1, 2, 3, а, б, **56** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **57** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **58** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **59** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, **60** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, **61** 1, а, б, **62** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **63** 1, 2, 3, *1, а, б, в, г, д, **64** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **65** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **66** 1, 2, 3, 4, 5, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, **67** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **68** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, **69** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **70** 1, 2, 3, 4, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **71** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **72** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **73** 1, 2, 3, 4, 5, *1, а, а1, б, б1, в, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, и1, к, к1, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **74** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **75** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **76** 1, 2, 3, а, б, в, г, **77** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **78** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **79** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **80** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **81** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **82** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, **83** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, а, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **84** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, *1, *2, *3, *4, *5,

*6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **85** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, *1, *2, а, б, в, г, д, **86** 1, 2, 3, 4, *1, *2, г, д, е, ж, **87** 1, 2, 3, 4, *1, *2, а, б, в, г, д, **88** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, **89** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *3, б, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **90** 1, 2, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **91** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **92** 1, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, а, б, в, г, **93** 1, 2, 3, 4, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **94** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **95** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **96** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **97** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **98** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, **99** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, **100** 1, 2, 3, 4, 5, *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **101** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **102** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, **103** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, **104** 1, 2, а, б, в, г, д, **105** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, а, б, в, г, **106** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **107** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, **108** 1, 2, а, б, в, г, д, **109** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **110** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **111** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, **112** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **113** а, б, в, г, д, е, **114** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **115** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **116** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **117** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **118** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **119** 1, а, б, в, **120** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, **121** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **122** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, **123** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, **124** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **125** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, а, б, в, г, д, е, **126** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, **127** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **128** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **129** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **130** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **131** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **132** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **133** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **134** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **135** 1, 2, 3, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **136** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **137** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **138** 1, 2, 3, 4, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, **139** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, **140** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **141** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, а, б, в, г, д, е, ж, **142** 1, 2, 3, 4, 5, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **143** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **144** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **145** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **146** 1, а, б, **147** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **148** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **149** 1, 2, 3, а, б, в, **150** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, **151** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **152** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **153** 1, а, б, в, г, д, е, **154** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, **155** 1, 2, 3, а, б, в, г, **156** а, б, в, г, д, е, ж, **157** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **158** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **159** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **160** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, **161** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, **162** 1, 2, а, б, в, **163** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, **164** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, **165** а, б, **166** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **167** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **168** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **169** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **170** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **171** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **172** а, б, в, г, д, е, **173** 1, 2, а, б, в, **174** 1, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **175** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **176** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **177** 1, а, б, в, **178** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **179** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **180** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, **181** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **182** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **183** *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **184** 1, 2, 3, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **185** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **186** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, **187** 1, 2, 3, 4, а, б, в, д, е, **188** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **189** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **190** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **191** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **192** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **193** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, **194** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **195** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, **196** а, б, в, г, д, е, ж, з, **197** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **198** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **199** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, а, б, в, г, д, **200** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, *1, а, б, в, г, д, е, ж,

з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **201** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **202** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **203** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **204** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **205** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **206** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **207** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **208** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **209** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **210** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **211** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **212** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **213** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **214** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, **215** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **216** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **217** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **218** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **219** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **220** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **221** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **222** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **223** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **224** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **225** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, **226** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **227** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **228** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **229** а, б, в, г, д, **230** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, **231** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **232** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **233** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, **234** 1, 2, 3, 4, а, б, в, **235** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, **236** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **237** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **238** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **239** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, **240** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, **241** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, **242** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **243** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **244** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **245** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, **246** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, **247** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **248** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **249** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, **250** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **251** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **252** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **253** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **254** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **255** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, **256** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **257** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **258** 1, 2, 3, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **259** 1, 2, 3, 4, 5, а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **260** 1, 2, 3, *1, *2, а, а1, б, б1, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **261** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **262** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **263** 1, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, **264** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **265** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *10, *11, *12, *13, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **266** 1, 2, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **267** 1, 2, 3, 4, 5, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **268** 1, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **269** 1, 2, 3, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, **270** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, **271** 1, 2, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, **272** 1, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **273** 1, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **274** 1, 2, 3, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *17, *18, *19, *2, *20, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, **275** 1, *1, *2, *3, *4, *5,

а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **276** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **277** 1, 2, 3, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *17, *2, *3, *4, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **278** 1, 2, *1, *10, *11, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **279** 1, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **280** 1, 2, 3, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *17, *18, *19, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **281** *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *17, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **282** 1, 2, *1, *10, *11, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **283** *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **284** *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **285** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, **286** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **287** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **288** 1, 2, 3, 4, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **289** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **290** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **291** *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **292** *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, **293** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **294** *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **295** *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **296** 1, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **297** 1, *1, *2, *3, а, а1, б, б1, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **298** *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **299** 1, 2, 3, *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **300** 1, 2, 3, 4, *1, а, б, в, г, д, е, **301** *1, *10, *11, *12, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **302** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **303** 1, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **304** *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **305** *1, *10, *11, *12, *13, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к.

Защитени зони за птиците

1. Защитена зона “Странджа” с код BG0002040, обявена с решение №812 от 04.12.2007 год. на МС

Площ: 116389.43 хектара

Местоположение:

1. **Област:** Бургас, **Община:** Малко Търново, **Населено място:** гр. Малко Търново, с. Близнак, с. Бръшлян, с. Бяла вода, с. Визица, с. Граматиково, с. Евренозово, с. Заберново, с. Звездец, с. Калово, с. Младежко, с. Сливарово, с. Стоилово
2. **Област:** Бургас, **Община:** Царево, **Населено място:** гр. Ахтопол, гр. Царево, с. Бродилово, с. Българи, с. Варвара, с. Велика, с. Изгрев, с. Кондолово, с. Кости, с. Резово, с. Синеморец

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): **Бургас**

Документи за обявяване: Заповед No.РД-802 от 04.11.2008

Досие на Защитена зона (препратка):

http://natura2000bg.org/natura/zones_info_b.php?id=263

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитанията на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Ушат гмурец (*Podiceps auritus*), Обикновен бурунестник (*Puffinus yelkouan*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Среден корморан (*Phalacrocorax*

aristotelis), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Червена каня (*Milvus milvus*), Морски орел (*Haliaeetus albicilla*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Черен лешояд (*Aegyptius monachus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Малък сокол (*Falco columbarius*), Средиземноморски сокол (*Falco eleonora*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Сив жерав (*Grus grus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Малка пъструшка (*Porzana pusilla*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Турилик (*Burhinus oedipnemos*), Кафявокрил огърличник (*Glareola pratincola*), Морски дъждосвирец (*Charadrius alexandrinus*), Златиста булка (*Pluvialis apricaria*), Бойник (*Philomachus pugnax*), Голяма бекасица (*Gallinago media*), Пъстроопашат крайбрежен бекас (*Limosa lapponica*), Малък горски водобегач (*Tringa glareola*), Пепеляв брегобегач (*Xenus cinereus*), Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Малка чайка (*Larus minutus*), Дългоклюна чайка (*Larus genei*), Каспийска рибарка (*Sterna caspia*), Гривеста рибарка (*Sterna sandvicensis*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Белочела рибарка (*Sterna albifrons*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Бухал (*Bubo bubo*), Блатна сова (*Asio flammeus*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Полска бърбрия (*Anthus campestris*), Червеногрба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Голям маслинов присмехулик (*Hippolais olivetorum*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Червеногуш гмурец (*Podiceps grisegena*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Фиш (*Anas penelope*), Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Обикновена гага (*Somateria mollissima*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Северен мишелов (*Buteo lagopus*), Черношипа ветрушка (*Керкенез*) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Стридожд (*Haematopus ostralegus*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пясъчен дъждосвирец (*Charadrius hiaticula*), Сребриста булка (*Pluvialis squatarola*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Трипръст бегобегач (*Calidris alba*), Малък брегобегач (*Calidris minuta*), Сив

брегобегач (*Calidris temminckii*), Кривоклюн брегобегач (*Calidris ferruginea*), Тъмногръд брегобегач (*Calidris alpina*), Плоскоклюн блатобегач (*Limicola falcinellus*), Средна бекасица (*Gallinago gallinago*), Голям свирец (*Numenius arquata*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Камъкообръщач (*Arenaria interpres*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Малка черногърба чайка (*Larus fuscus*), Белокрила рибарка (*Chlidonias leucopterus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режим на дейности:

1. Забранява се залесяването на пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

2. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

Отдели и подотдели, попадащи в 33 „Странджа” BG0002040 от Директивата за опазване на птиците: **1** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **2** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **3** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **4** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **5** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **6** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, **7** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **8** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **9** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, **10** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **11** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **12** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **13** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, **14** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **15** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **16** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **17** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **18** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **19** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **20** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **21** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **22** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **23** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **24** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **25** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **26** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, **27** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, **28** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **29** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **30** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **31** 1, 2, 3, 4, 5, *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **32** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **33** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **34** 1, 2, 3, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **35** 1, а, б, в, г, д, **36** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **37** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, **38** 1, 2, 3, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **39** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **40** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **41** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **42** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **43** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **44** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, **45** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **46** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **47** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **48** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **49** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **50** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **51** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **52** 1, 2, а, б, в, г, **53** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **54** 1, 2, а, б, в, **55** 1, 2, 3, а, б, **56** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **57** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **58** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **59** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, **60** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, **61** 1, а, б, **62** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **63** 1, 2, 3, *1, а, б, в, г, д, **64** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **65** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **66** 1, 2, 3, 4, 5, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, **67** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **68** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, **69** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **70** 1, 2, 3, 4, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **71** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **72** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **73** 1, 2, 3, 4, 5, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **74** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **75** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г,

д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **76** 1, 2, 3, а, б, в, г, **77** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **78** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **79** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **80** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **81** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **82** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, **83** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **84** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **85** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, *1, *2, а, б, в, г, д, **86** 1, 2, 3, 4, *1, *2, а, в, г, д, е, ж, **87** 1, 2, 3, 4, *1, *2, а, б, в, г, д, **88** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, **89** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **90** 1, 2, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **91** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **92** 1, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, а, б, в, г, **93** 1, 2, 3, 4, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **94** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **95** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **96** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **97** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **98** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, **99** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, **100** 1, 2, 3, 4, 5, *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **101** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **102** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, **103** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, **104** 1, 2, а, б, в, г, д, **105** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, а, б, в, г, **106** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **107** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, **108** 1, 2, а, б, в, г, д, **109** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **110** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **111** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, **112** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **113** а, б, в, г, д, е, **114** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **115** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **116** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **117** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **118** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **119** 1, а, б, в, **120** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, **121** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **122** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, **123** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, **124** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **125** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, а, б, в, г, д, е, **126** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, **127** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **128** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **129** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **130** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **131** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **132** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **133** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **134** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **135** 1, 2, 3, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **136** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **137** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **138** 1, 2, 3, 4, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, **139** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, **140** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **141** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, а, б, в, г, д, е, ж, **142** 1, 2, 3, 4, 5, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **143** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **144** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **145** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **146** 1, а, б, **147** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **148** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, **149** 1, 2, 3, а, б, в, **150** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, **151** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **152** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **153** 1, а, б, в, г, д, е, **154** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, **155** 1, 2, 3, а, б, в, г, **156** а, б, в, г, д, е, ж, **157** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **158** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **159** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **160** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, **161** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, **162** 1, 2, а, б, в, **163** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, **164** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, **165** а, б, **166** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **167** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **168** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **169** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **170** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **171** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **172** а, б, в, г, д, е, **173** 1, 2, а, б, в, **174** 1, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **175** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **176** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **177** 1, а, б, в, **178** 1, а, б, в, г, д, е, ж, **179** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **180** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, **181** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **182** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **183** *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **184** 1, 2, 3, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п,

185 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **186** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, **187** 1, 2, 3, 4, а, б, в, д, е, **188** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **189** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **190** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **191** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **192** 1, 2, а, б, в, г, д, е, **193** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, **194** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **195** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, и, к, л, м, н, **196** а, б, в, г, д, е, ж, з, **197** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **198** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **199** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, а, б, в, г, д, **200** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **201** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **202** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **203** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **204** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **205** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **206** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **207** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **208** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **209** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **210** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **211** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **212** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **213** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **214** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, **215** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **216** 1, 2, 3, 4, 5, б, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **217** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **218** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **219** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **220** 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **221** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, а1, б, б1, в, в1, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **222** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **223** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **224** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **225** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, **226** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **227** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **228** 1, 2, 3, 4, 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **229** а, б, в, г, д, **230** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, **231** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **232** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **233** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, **234** 1, 2, 3, 4, а, б, в, **235** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, **236** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **237** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **238** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **239** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, **240** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, **241** 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, е, ж, з, **242** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **243** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **244** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **245** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, д, е, ж, **246** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, **247** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **248** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **249** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, а, б, в, г, д, е, ж, з, **250** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **251** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **252** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **253** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **254** 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **255** 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, **256** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **257** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **258** 1, 2, 3, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **259** 1, 2, 3, 4, 5, а, а1, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **260** 1, 2, 3, *1, *2, а, а1, б, б1, в1, г, г1, д, д1, е, е1, ж, ж1, з, з1, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **261** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **262** 1, 2, 3, 4, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **263** 1, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, **264** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **265** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *10, *11, *12, *13, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, **266** 1, 2, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, **267** 1, 2, 3, 4, 5, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **268** 1, *1,

*2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **269** 1, 2, 3, *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, л, **270** 1, 2, 3, 4, 5, 6, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, **271** 1, 2, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, **272** 1, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, **273** 1, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **274** 1, 2, 3, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *17, *18, *19, *2, *20, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, **275** 1, *1, *2, *3, *4, *5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **276** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **277** 1, 2, 3, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *17, *2, *3, *4, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, **278** 1, 2, *1, *10, *11, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **279** 1, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **280** 1, 2, 3, *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *16, *17, *18, *19, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **281** *1, *10, *11, *12, *13, *14, *15, *17, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **282** 1, 2, *1, *10, *11, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **283** *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, **284** *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, **285** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, **286** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **287** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **288** 1, 2, 3, 4, *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **289** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, **290** 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, *1, *2, *3, *4, *5, *6, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **291** *1, *2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **292** *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, а, б, в, г, д, е, ж, **293** 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, **294** *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, **295** *1, *10, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, **296** 1, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, **297** 1, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, ф, х, ц, ч, ш, щ, ю, я, **298** *1, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, **299** 1, 2, 3, *1, *2, *3, *4, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **300** 1, 2, 3, 4, *1, а, б, в, г, д, е, **301** *1, *10, *11, *12, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, **302** а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **303** 1, *1, *2, *3, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, **304** *1, а, б, в, г, д, е, ж, з, **305** *1, *10, *11, *12, *13, *2, *3, *4, *5, *6, *7, *8, *9, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в границите на ДГС "Звездец" няма приети планове за управление. За ПП Странджа има изготвен план за управление на който предстои одобрение от компетентните органи. Стопанисването на горите и горските територии да се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:

- ✓ За природните горски местообитания, включени в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие, се прилагат нормите и режимите за горскостопанските мероприятия, дефинирани в наръчника "Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000", издаден от Изпълнителна агенция по горите.
- ✓ Санитарни и принудителни сечи, се водят само в случаите когато има големи природни нарушения (ветровали, снеговали, пожари) или каламитети. Санитарни сечи при каламитети се провеждат само при наличие на повреди и съхнене на дървета, съставляващи не по-малко от 20% от запаса на насаждението, при спазване нормите за запазване на количествата мъртва дървесина посочени по-долу.

- ✓ При провеждане на сечи се запазват стояща и лежаща мъртва дървесина и загиващи дървета, които са не по-малко от 10% от запаса на насаждението преди сечта, като не по-малко от 5% е стояща мъртва дървесина. Мъртви дървета, застрашаващи безопасността на хора и съоръжения в гората, се повалят и оставят като лежаща мъртва дървесина.
- ✓ Оставяне на буферна зона около постоянните водни течения с ширина не по-малка от 15 м, в която не се извеждат сечи или те са с интензивност не по-голяма от 5 % от запаса.
- ✓ Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.
 - В насаждения доминирани от светлолюбиви видове се прилагат: постепенно-котловинна и неравномерно-постепенни сечи и система от сечи за индивидуално производство на висококачествена дървесина (Саарландски метод);
 - В насаждения доминирани от сенкоиздъжливи видове се прилагат: групово-постепенна и неравномерно-постепенни сечи и система от сечи за индивидуално производство на висококачествена дървесина (Саарландски метод);
- ✓ Не се извеждат голи сечи, в т.ч. и в горите от нискостъблени стопански клас, с изключение на плантациите от бързорастящи видове.
- ✓ Обемът на годишното ползване се основава на принципа на устойчивостта и не надхвърля прираста на гората за съответната територия. Изключения се допускат само при документирана необходимост от провеждане на санитарни и принудителни сечи.
- ✓ В горите в които се планира провеждане на отгледни сечи са в сила следните ограничения и норми:
 - - осветленията и прочистките имат за цел осигуряване на присъствието на автохтонните дървесни видове или предшествашите ги пионерни видове;
 - - прорежданията и пробирките се извършват по върхов или комбиниран метод с върхов уклон. Допуска се отварянето на прозорци, с цел инициране на възобновяването на малки групи и хетерогенизиране на вертикалната и хоризонтална структура;
 - - не се допуска еднократно отсичане на повече от 25% от запаса на насаждението;
 - - склопеността и пълнотата на насаждението след провеждане на отгледни сечи не се допуска да бъде по-малка от 0,8;
 - - за осигуряване на акумулация на мъртва дървесина при отгледните сечи се запазват подтиснати и част от некачествените, повредените и особено загиващи дървета, които не конкурират директно качествени дървета.
- ✓ Не по-малко от 10% от площта на всяко природно горско местообитание (Приложение I от Закона за биологичното разнообразие) в защитените зони на територията се обособява като „гори във фаза на старост” както границите и местоположението на тези площи не се променят.
- ✓ приоритет имат възобновителните сечи с дълъг възобновителен период;
- ✓ в насажденията с изведени подготвителни и осеменителни и осветителни фази на постепенна сеч, следващите фази на сечта да се изведат в съответствие с принципите на дългосрочните възобновителни сечи; Не се извеждат окончателни фази на краткосрочно-постепенните сечи! За останалите видове сечи се оставят неотсечени най-малко 10 бр./ха биотопни дървета.

- ✓ при провеждане на възобновителни сечи не се допуска еднократно отсичане на повече от 25 % от запаса на насаждението;
- ✓ площта на първоначално отворените при възобновителните сечи прозорци е не по-голяма от 0,05 ха;
- ✓ клоните и остатъците от сечта се оставят равномерно разпръснати в местата на падане на дърветата извън местата с подраст;
- ✓ извозът на отсечената дървесина се извършва само на секции;
- ✓ използват се техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка и пътната инфраструктура;
- ✓ след прекратяване на горскостопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища).
- ✓ Да се толерират автохтонните видове за местообитанието, в т.ч. естествените пионерни формации.
- ✓ При възникване на едроплощни нарушения е препоръчително част от засегнатата територия да не се залесява а да се остави на естествената сукцесия.
- ✓ Забрана за залесяване на естествените открити пространства, с изключение на мероприятия за контрол на порои и ерозионни процеси.
- ✓ Забрана за залесяване с чужди видове и/или произходи. Залесяване се допуска само с местни видове, за подпомагане на възобновяването. При почвоподготовката не се допуска пълна пълна обработка – дълбока оран, широки тракторни тераси.
- ✓ Трансформация на създадените монокултури, с цел възстановяване на местната флора и естествената структура на гората. Не трябва да се допуска повторно доминиране в състава на външни видове в следващата растителна генерация.
- ✓ Във вододайните зони пълнотата на насажденията да не се намалява под 0.5.
- ✓ Спазват се следните норми при проектиране, строеж и поддръжка на горски пътища:
 - Новите пътища се планират предварително върху топографски карти, които показват съществуващите водни течения. Пътищата са проектирани, така че терена да се подлага на минимални промени. Там, където е възможно, пътищата се разполагат по естествени тераси, била и хоризонтални склонове. Строителството на пътища в стръмни и тесни долини, при опасност от свлачища или нестабилни терени, естествени отводнителни канали и водни течения трябва да се намали до възможния минимум. Пътищата не трябва да се прокарват през чувствителни от екологична гледна точка райони. Насипите и изкопите трябва да се стабилизират, за да се избегнат ерозионни процеси. За намаляване на ерозията се предвижда изграждане на дренажни системи и водостоци.
- ✓ Пресичането на водни течения се планира преди започване на дейностите и се указва на съответните карти. Пресичането на водни течения се свежда до възможния минимум. Пресичането на водни течения е перпендикулярно на течението. Горските и извозните пътища в ниските части на долините са възможно най-отдалечени от водните течения. Водостоците се проектират по начин, който не пречи на миграцията на рибата, не формират бързи течения или речни легла, неподходящи за рибата. Дренажните канали да не се заустват в естествени водни течения. Когато това е неизбежно, се инсталират сифони за тиня, които редовно се почистват. Нови пътища не се строят в речните корита. Съществуващите в речните корита пътища се затварят и се строят заместващи ги.
- ✓ В теченията на реките не се пускат материали от пътната подложка или отпадъци (напр. камъни или храсти) от подготовката на обекта или от други дейности.

- ✓ Горскостопанските машини трябва да са снабдени с маслоуловители/абсорбенти. В местата за зареждане на верижните триони трябва да се осигурят подходящи маслоуловители/абсорбенти или непропускливи резервоари. Не трябва да има течове на масло/гориво от горскостопанската механизация. За верижните триони се препоръчва използването на биологично разградиво масло, както и хидравлично масло за горскостопанските машини.
 - ✓ При каменливи и урвести терени (над 450) да не се провеждат стопански мероприятия.
 - ✓ Предприети са действия за балансиране, регламентиране и мониторинг на пашата на домашни животни.
 - ✓ В горскостопанската практика не се използват веществата от Тип 1А и 1В на Световната здравна организация, хлорвъглеродните пестициди; неразпадащи се пестициди; токсични пестициди или такива чиито производни остават биологично активни и се акумулират в хранителната верига, както и всички пестициди, които са забранени с международни споразумения.
2. Необходимо е извършването на периодични консултации със специалисти за установяване на потенциалното присъствие на малко познати, но застрашени, изчезващи или ендемични видове на територията на горскостопанската единица.
3. Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за преложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. Съвместно ДГС „Звездец“ и РИОСВ Бургас трябва да се определи режима на мониторинг на стандартните процедури и индикаторите, с цел предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. За пример могат да се вземат въздействия на дейностите върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.
2. Препоръчваме да се използват мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложение 1* към ръководството. Това са видове с толкова голяма консервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложение 1* към ръководството е ГВКС.

В тази ВКС попадат както гори – находища на застрашени и изчезващи видове, така и гори с естествени характеристики, представляващи потенциално такова месторастение. Това се налага поради рядкостта на видовете, както и заради нуждата от опазване на местообитания от критично значение на тези и други видове. Видовете са посочени в *Приложение 1* към Националното ръководство. Приложението е разработено

въз основа на Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. На базата на това приложение са посочени видовете установени на територията на ДГС „Звездец”, както и потенциални такива видове, които евентуално могат да се установят в рамките на държавното горско стопанство. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг. Установените находища на видовете са посочени на картата.

Растителни видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство, установени на територията на ТП ДГС „Звездец”

Пролетно ботурче (*Cyclamen coum* Mill.)

Многогодишно тревисто растение с кръгла грудка. Листата са едри, целокрайни, с бъбрековидна форма. Появяват се преди и по време на цъфтежа. От горната им страна често има бледозелен до белезникав концентричен контур или петно. Цветовете са едри, лилаво-розови, разположени на дълги дръжки. Цъфти от февруари до април. Плодът представлява кръгла кутийка, узряваща и разпукваща се в земята. Отровно растение. В България видът е разпространен в Странджа, Източна Стара планина и по Черноморското крайбрежие, където се среща в дъбови гори и храсталаци.

Включен е в Закона за биологичното разнообразие, в Червена книга на Н.Р. България с категория „рядък” (Велчев и др. 1984) и в Бернската конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания. Силно уязвим при нерегламентирано бране за букети рано на пролет.

Видът е широко разпространен в горите на територията на ДГС „Звездец”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида, като това е препоръчително да се извършва през пролетта. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на пролетното ботурче да се провеждат през месеците юни и юли - по време на цъфтежа.

При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят индивидите на зарасличето. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи

или плодоносещи индивиди), здравосгорско състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Черноморска ведрица (*Fritillaria pontica* Wahlenb.)

Многогодишно тревисто луковично растение с дълбоко триръбести стъбла, високо 20-50 cm, геофит. Листата са ланцетни, разположени от средата нагоре по стъблото, срещуположни или по три в прешлени. Цветовете са единични, с прост околоцветник от широкозвънчевидно венче с бледо виненочервен ръб и широка зелена ивица и три прицветни листа в прешлен., наведени на долу, дълги 2,5-3,5 cm и широки 1-1,5 cm. Цъфти в периода март – април, а плодоноси от юни до юли. Размножава се семенно и вегетативно. Среща се в широколистни и смесени планински и низинни гори и храсталаци в Източна и Южна България.

Видът е защитен и е включен в ЗБР, в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък”. Български субендемич.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида, като това е препоръчително да се извършва през пролетта. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС „Звездец”.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на черноморската ведрица да се провеждат през месеците март и април - по време на цъфтежа ѝ. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят индивидите на ведрицата. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи

или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Източен лопох (*Trachystemon orientalis* L.)

Многогодишно тревисто коренищно растение, хемикриптофит. Листата са едри, сърцевидни с твърди валсинки. Цветоносното стъбло достига на височина от 20 до 60 cm. Цветовете са дребни със синьо-виолетови венчелистчета, събрани в съцветие едностранен монохазий. Тичинките са по-дълги от венечната тръбица. Среща се в широколистни гори в Източна Стара планина и Странджа. Предпочита усойни влажни места с дълбоки канелени горски и жълтоземно-подзолисти горски почви между 50 и 700 m н.в. Размножава се със семена и вегетативно. Цъфти март-май, плодоноси май-юни.

Включен е в „Червена книга на НР България, том 1 (Велчев и др. 1984), с категория „рядък”, балкански ендемит.

На територията на ДГС „Звездец” лопухът е масово разпространен.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на установените и потенциалните находища на вида, като е препоръчително това да става през пролетта. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на източния лопох да се провеждат през месеците април и май по време на цъфтежа. При дейностите да се внимава да не се повредят индивидите на лопоха.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Растителни видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство, с потенциално разпространение на територията на ТП ДГС „Звездец”

Форскалеева какула (*Salvia forskaohlei* L.)

Многогодишно тревисто растение с късо подземно коренище, хемикриптофит. Среща се из гори и храсталаци на излужени канелени горски почви от 200 до 800 m н.в. На места образува плътни популации. Размножава се със семена. Цъфти юни-септември, плодоноси юли-октомври. Има добри възобновителни възможности. Геофит.

Включен е в ЗБР и в Червена книга на НР България, том 1, с категория „рядък” (Велчев и др. 1984).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида. Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища да се провеждат през зимата.

При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят ценопопулациите на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

При установяване находището на вида, проверка на състоянието му ежегодно, като се определят брой индивиди, брой цъфтящи и плодоносещи индивиди, и здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Снежно кокиче (*Galanthus nivalis* L.)

Многогодишно тревисто луковично растение с 2 приосновни листа. Стъблото на върха с един увиснал надолу цвят. Листата преди отваряне на листната пъпка плоски,

дълги 8–9 cm и широки 0,4–0,7 cm. Околоцветникът е от 6 листчета, външните 3 бели, дълги 15–25 mm, обратнотръбчат до продълговати, вътрешните почти двойно по-малки, удължено обратнотръбчат, почти плоски, със зелено петно на върха. Тичинките са 6, в два кръга; яйчникът долен, сферичен или продълговат, 3-гнезден. Семената са елипсовидни, с роговиден придатък. Цъфти I–IV, плодоноси IV–V. Опрашва се от вятъра и от насекоми. Размножава се със семена и вегетативно.

Расте из храсталаци, гори, скални поляни, по долините на реките в низинния и долния планински пояс върху наносни почви (Евстатиева 2011).

Видът е включен в Червена книга на Р. България т. 1 с категория „застрашен“ (Пеев и др. 2011).

На територията на ДГС „Звездец“ се среща в отдели: **40 ж, 67 д.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида. Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища да се провеждат през зимата. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят ценопопулациите на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравосгорско състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Странджанско сапунче (*Saponaria stranjensis* Jordanov)

Многогодишно тревисто растение, хемикриптофит. Цветовете са тъмно розови, събрани в съцветие лъжедихазий. Цъфти в периода юли – октомври, а плодоноси от септември до ноември. Размножава се семенно и вегетативно. Среща се ограничено по каменисти места и в мезофитни гори в Южна България. Формира туфи на влажни места и в скални пукнатини.

Включен в Червена книга на България т. 1 с категория рядък (Велчев и др. 1984).
Български ендемит.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на потенциалните находищата на вида, като това е препоръчително да се извършва през лятото и началото на есента. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС „Звездец“.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на странджанското сапунче да се провеждат през месеците юли и август - по време на интензивния цъфтеж. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Да не се осъществяват дейности, водещи до промяна на хидрологичния режим на съобществата. Да се внимава да не се нараняват тувите и отделните индивиди на странджанското сапунче.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (минимум на 3 години) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Триръбеста хептатера (*Heptatera triquetra* Vent.)

Многогодишно тревисто растение, хемикриптофит. Расте из храсталаци и горски поляни, светли дъбови гори най-често на силно излужени канелени горски почви, формирани върху андезитни скали или върху доломити и доломитни варовици (до 400 м н.в.). Размножава се със семена. Цъфти юни-юли, плодоноси юли-август. Възобновителните възможности са слаби.

Включен е в „Червена книга на НР България, том 1 (Велчев и др. 1984), с категория „рядък“, балкански ендемит.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида. Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища да се провеждат през зимата. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят ценопопулациите на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

При установяване на находището на вида, проверка на състоянието му ежегодно, като се определят брой индивиди, брой цъфтящи и плодоносещи индивиди, и здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Българска круша (*Pyrus elaeagnifolia* subsp. *bulgarica* (Khutath. et Sachok.) Valev in Jordanov)

Ниско дърво, фанерофит (8-10 m). Листата лопатовидни, влакнести. Плодовете са почти сплескано-кълбести, с обърнати назад чашелистчета. Размножава се със семена и вегетативно (чрез издънки). Цъфти през юни, а плодоноси септември-октомври. Среща се в дъбови гори и храсталаци.

Видът е защитен и е включен в ЗБР, в Червена книга на Н.Р. България (Велчев и др. 1984) с категория „рядък“. Български ендемит.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се внимава при провеждане на горскостопанските дейности да не се нанасят механични повреди на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

При установяване находището на вида, проверка на състоянието му ежегодно, като се определят брой индивиди, брой цъфтящи и плодоносещи индивиди, и здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Други растителни видове с висока природозащитна стойност, установени на територията на ДГС „Звездец“

Странджански дъб (*Quercus hartwissiana* Steven)

Листопадно дърво с височина до 15-25 m и широка корона. Мезофанерофит. Листата са с дължина до 15-20 cm, обратнойцевидни, с плитко изрязани дялове до почти едро назъбени. Отгоре са голи, а отдолу почти голи с власинки в ъглите между жилките. Листната дръжка е дълга до 2 (4) cm. Жълдите са по 1-4 на обща дълга дръжка. Сравнително рядко разпространен. Описани са два екотипа – лонгозен и карстов. Цъфти май, плодоноси август-октомври.

Включен в Червена книга на България т. 1 с категория рядък (Велчев и др. 1984).

На територията на ДГС „Звездец“ се среща в отдели: 6 б, в, 9 в, 12 е, 13- б, в, г, д, 14 а, в, е, 17 з, 19 г, д, 20 д, 22 н, к, 24 н, о, 29 ж, з, н, 33 п, р, 34 е, ж, и, 40 д, 54 в, 55 б, 56 ж, з, и, 57 д, е, ж, 58 ж, 68 ж, з, 69 ш, 70 б, , 72 б, 74 м, 80 н, 82 е, ж, з, 84 е, з, 93 г, д, з, 96 б, и, 98 б, в, 100 з, 106 е, 116 е, 121 а, 123 а, 124 в, ж, 125 б, д, е, 126 г, д, 127 а, б, д, з, и, к, п, т, у, ф, 128 а, в, г, д, е, ж, и, к, с, ф, х, 129 а, г, д, и, л, р, 130 г, 131 а, 132 а, б, в, г, д, к, 133 а, б, в, г, 134 а, 136 б, г, 137 в, г, 138 а, б, в, е, 139 а, е, з, и, п, ш, 140 а, в, е, 147 б, 148 а, б, д, 149 б, 150 б, в, г, д, 165 а, 168 б, 172 г, 185 г, д, е, ж, 200 п, р, 227 л, 230 а, б, в, д, е, з, и, к, 232 а, б, в, 253 а, з, и, к, л, м, н, о, п, 254 а, б, в, г, д, е, ж, и, л, 255 а, 256 л, м, н, п, р, 259 м, н, 260 з, 261 г, е, з, н, о, 262 к, 263 а, г, д, 267 а, б, г, е, ж, з, л, м, 268 з, к, п, р, с, т, 269 з, к, л, 270 л, м, н, о, п, р, с, 275 з, 277 м, н, 278 б, 284 л, м, 285 и, л, о, п, р, ф, ч, 290 е, 291 а, 293 г, д, е, л, м, 294 б, в, г, д, ж, з, и, к, , 296 а, б, в, г, д, е, ж, з;.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

При планиране и провеждане на сечи да не сече, да се опазва в рамките на местообитанието.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка здравословно състояние на ценопопулацията (наличие на повреди или вредители, минимум на 5 години).

Червена пираканта (*Pyracantha coccinea* Roem.)

Вечнозелен храст, растящ из редки смесени гори и храсталаци, по деретата и сухи каменисти терени, на излужени канелени горски почви и рендзини в дъбовите пояси, поединично и на групи. Микрофанерофит. Размножава се със семена и по-рядко вегетативно (с коренови издънки). Цъфти април-юни, плодоноси септември-октомври. Има добри възпроизводствени възможности, но се възобновява бавно.

Застрашен от изчезване вид, включен в Червена книга на НР България, том 1, (Велчев и др. 1984), преглациален реликт.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Няма специфични препоръки и указания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (минимум на 5 години) здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

На територията на ДГС „Звездец” се среща в крайните на горите.

Мушмула (*Mespilus germanica* L.)

Дърво или храст, растящ из редките разсветлени широколистни (предимно източногорунови) гори, по-рядко из храсталаци в дъбовите пояси излужени канелени горски и жълтоземно-подзолисти почви. Микрофанерофит. Размножава се със семена и вегетативно (коренови издънки). Цъфти април-юни, плодоноси октомври.

Рядък вид, включен в Червена книга на НР България, том 1, (Велчев и др. 1984), преглациален реликт.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

При провеждане на горскостопанските дейности да не се нанасят механични повреди на вида, да не се маркира и отсича.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (минимум на 5 години) здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

На територията на ДГС „Звездец” се среща повсеместно в горите от източен горун.

Странджанско бясно дърво (*Daphne pontica* L.)

Вечнозелен храст, висок 50–100 cm, клоните разперени, нанофанерофит. Листата обратояйцевидни, 2–2½ пъти по-дълги отколкото широки. Цветовете жълтеникавозелени, по двойки на общи дръжки, голи, събрани в скъсени щитовидни съцветия, върху едногодишни клонки. Чашелистчетата яйцевидни, заострени, около 1/3 от дължината на хипантия. Плодът яйцевиден, черна костилка. Цв. IV–V, пл. VI–VIII. Размножава се със семена.

Среща се по единично или на групи в умереновлажни гори, рядко храсталаци с доминиране на източен горун и източен бук (от 50 до 700 m н.в.).

Размножава се със семена. Цъфти април-май, плодоноси юни-август. Има добри възобновителни възможности (Димитрова 2011).

Видът е терциерен реликт и е включен в ЗБР и Червена книга на Р. България т. 1 с категория „застрашен” (Пеев и др. 2011).

На територията на ДГС „Звездец” се среща в отдели: 21 р; 23 в; 43 е, ж; 49 б, е; 54 а; 61 а, б; 64 б, г, ж; 65 б, ж; 74 д; 75 г; 76 а, б; 85 д; 87 в; 89 г; 90 г; 92 в; 143 а; 158 е; 159 а, у; 183 г; 194 б; 195 д; 200 д; 203 м; 204 л; 209 м, н; 214 л; 220 а, б, в, е, и, к; 221 г, д, е; 223 д, е; 237 е; 246 б; 267 г; 269 ж; 272 м; 273 д; 297 а;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се вземат мерки против нанасяне на механични повреди върху екземплярите на вида. Да не се разкъсва склопа при извеждане на сечи.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка здравословно състояние на ценопопулацията (наличие на повреди или вредители, минимум на 3 години).

Калуна (*Calluna vulgaris* (L.) Hull)

Вечнозелено храстче със силно разклонено, до 1 m високо стъбло. Листата са дребни, линейно ланцетни, шиловидни, керемидообразно наредени и прилегнали към младите клонки. Цветовете са дребни, розови или бели, събрани в гроздовидни съцветия. Чашката и венчето са четириделни. Тичинките са 8. Плодът е многосеменна кутийка. Расте по сухи каменливи места с южно изложение в разредени гори от източен горун и благун. Цъфти юни-август, плодоноси август-септември.

Включен е в Червена книга на Н.Р. България с категория „рядък” (Велчев и др. 1984).

На територията на ДГС „Звездец” се среща в отдел: 30 в.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

При провеждане на горскостопанските дейности да не се нанасят механични повреди на вида и да не се отсича.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (минимум на 5 години) здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).
вредители, минимум на 3 години).

Цариградски нахут (*Cicer montbretii* Jaub. & Spach)

Многогодишно тревисто растение. Стъблото високо 20–40(50) cm. Листата нечифтоперести, листчетата 13–17 на брой, елиптично до елиптичнояйцевидни, в основата закръглени, на върха притъпени, по ръба остро назъбени или напилени, от двете страни повече или по-малко жлезистовлакнести. Прилистниците, яйцевидни, гъсто жлезистовлакнести, дълбоко назъбени. Цветовете на дръжки, по 2–5, рядко единични, в рехави гроздовидни съцветия в пазвите на листата. Чашката звънеста, жлезистовлакнеста. Венчето дълго 25–28 mm. Флагчето яйцевидно, на върха връзано, бяло, голо, по-дълго от крилцата и ладийката. Крилцата яйцевидноелиптични, бели, голи, ладийката бяла с виолетово петно. Плодът боб, дълъг до 2,5 cm, продълговаторомбичен, кафяв, жлезистовлакнест, 3–4-семенен. Семената кълбести, кафяви до черни. Цв. V–VI, пл. VI–VII. Опрашва се от насекоми. Размножава се със семена.

Обитава каменисти и тревисти сухи поляни, край дъбови гори и ерозирани склонове край пътища върху излужено канелени горски и жълтоземноподзолисти почви.

Субпопулациите се състоят от единични индивиди и малки групи, заемат малки площи, от порядъка на 10–20 m². Индивидите достигат до плодообразуване, но заемането на нови територии се препятства от конкуренцията на туфести житни треви (Гусев 2011).

Видът е терциерен реликт и е включен в ЗБР и Червена книга на Р. България т. 1 с категория „застрашен“ (Пеев и др. 2011).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се вземат мерки против нанасяне на механични повреди върху екземплярите на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка здравословно състояние на ценопопулацията (наличие на повреди или вредители, минимум на 3 години).

Пирен (*Erica arborea* L.)

Вечнозелен храст с игловидни листа, растящ по сухи и каменливи места от 50 до 400 m н.в. Среща се единично или на групи в разредените гори от източен горун, отчасти от благун. Формира и самостоятелни фитоценози на мястото на унищожени гори. Размножава се със семена. Цъфти май-юни, плодоноси юли-септември. Нанофанерофит.

Рядък вид, включен в Червена книга на НР България, том 1, (Велчев и др. 1984).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Няма специфични препоръки и указания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (минимум на 5 години) здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Памуклийка (Cistus incanus L.)

Полухраст или храст, растящ по сухи, припечни и каменливи места, предимно в предпланините. Цветовете розови до червени, основата по-светла. Размножава се със семена и вегетативно (с издънки). Цъфти май-юни, плодоноси юли-август. Има добри възстановителни възможности, но популацията не е голяма. Нанофанерофит.

Установен на територията на ДГС „Звездец” в следните подотдели: 201 – и; 204 – а; 220 – л; 263 – д; 281 – а

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Няма специфични препоръки и указания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (минимум на 5 години) – здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Лечебна лавровишня (Laurocerassus officinalis Roem.)

Вечнозелен храст или ниско дърво с височина до 8 м, растящ по сенчести места с висока почвена и въздушна влажност, върху жълтоземи. образува вечнозелен непроходим подгес в гори от източен бук и отчасти от източен горун. Размножава се със семена и вегетативно. Цъфти април-май (по изключение ноември, декември), плодоноси юни-юли. Възобновява се добре. Микрофанерофит.

застрашен от изчезване вид, включен в „Червената книга на НР България, том 1, стр. 274”.

Установен на територията на ДГС „Звездец”

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се внимава при провеждане на горскостопанските дейности да не се нанасят механични повреди на вида и да не се отсича.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находищата на вида (минимум на 5 години) – здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Червена хвойна (*Juniperus oxycedrus* L.)

Двудомен храст, а при добри условия дърво, до 10 м високо, с разперена корона. Среща се единично по припечни поляни или в краищата на гората. Средиземноморски вид, който цъфти септември – април, а семената узряват август – ноември. Микрофанерофит.

Установен на територията на ДГС „Звездец”

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Върху площите покрити с червена хвойна да не се провеждат горскостопански мероприятия. Да се пази от механични повреди.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка здравословно състояние на ценопопулацията (наличие на повреди или вредители, минимум на 1 година).

Животински видове включени в Приложение 1 към Националното ръководство, установени на територията на ДГС „Звездец”

Видра (*Lutra lutra*)

Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзващи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Половата зрелост настъпва през втората или третата година. Малките (2-5) се раждат през април-май, но понякога и много по-късно. Късните кучила трудно преживяват зимата.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС “Звездец” се среща доста често по р.Велека,р.Резовска и р.Айidere.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в стопанството, вкл. недопускане на мероприятия по така нареченото “почистване” и коригиране на речните корита. Опазване на рибните ресурси. При наличие на известни обитаеми леговища да се осигури спокойствие в съответния речен участък, като на по-малко от 300 м. от леговището да не се провеждат никакви мероприятия..

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

Черен щъркел (*Ciconia nigra* L.)

Обитава обширни широколистни,смесени и иглолистни гори или скални комплекси, предимно в ниските части на планините и в равнините. Гнезди на дървета с височина 6-30 м, но по-често в скални ниши, козирки, и цепнатини.В ДГС „Звездец“ гнезди по дървета. Храни се с дребна риба, земноводни, змии и др., главно покрай чисти и богати на риба реки, както и около рибарници, язовири и др.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2,

На територията на ДГС ”Звездец” видът е установен през гнездовия период главно в близост до реки, в снопелдните отдели/подотдели: 29, 38, 93, 95, 124, 196, 211, 221.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване чистотата на реките и рибните ресурси. Осигуряване на зони на спокойствие около гнездата и местата за хранене. В отделите, където е установен видът през гнездовия период да се не се извеждат сечи с изключение на сечи в горски култури. За идентифицирани гнезда да не се провеждат сечи в радиус от 250м около гнездото през гнездовия период от 1.03 до 31.08. Да не се сече крайречната естествена растителност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Необходимо е да се записват всички наблюдения на вида през гнездовия период и да се следи за евентуални концентрации на вида по течението на р. Камчия и в други райони по време на миграционния период.

Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.)

Обитава разнообразни по видов състав стари широколистни, а също смесени буково-иглолистни гори, понякога и скалисти места. Гнезди в хралупи на дървета, много рядко и в скални дупки. Заstraшен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121”. У нас е пред прага на изчезване като гнездец, с катастрофално намаляваща численост. Силно зависим от наличието на стари гори с големи хралупести дървета.

На територията на ДГС Звездец много рядък и е регистриран през гнездовия период в следните отдели: 6, 8, 9, 16, 37, 38, 81, 83, 94, 212, 260, 277, 290.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите/подотделите/, където е установен вида не се провеждат сечи с изключение на сечи в горски култури. Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото и в съседните отдели на посочените. В отделите не се допуска и провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установи евентуалната численост и разпространение на вида на територията на ДГС през гнездовия период и евентуалните места за концентриране през есенно-зимния период.

Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)

Като прелетна птица преминава през март-април, а наесен – през септември, но главно през октомври, като редовно зимува в по-топлите и малоснежни райони на страната. През време на прелета обитава по-влажни места в крайнини на гори, поляни, места с единични групи дървета и храсти, разсадници, обрасли мочурища и околности на водоеми. У нас е много рядък гнездещ вид, разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко – и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнездещ, така и като мигриращ вид.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2.

На територията на ДГС Звездец е установен през гнездовия период в следните отдели: 32, 66, 97.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели на гнездене на вида да не бъдат извършвани сечи, а в съседните им 31, 33, 67, 68, 98 и 275 също трябва сечите да бъдат ограничени, както е според Ръководството за ГВКС. Опазването на старите широколистни гори е от първостепенно значение за бекаса.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведе специализирано търсене за евентуални други гнездовища на вида на територията на ДГС Звездец. Най-подходящ за регистрирането на токуващи птици е периода март-април и при установяване на такива, локализирания район да се опази от човешки дейности доколкото това е възможно.

Скален орел (*Aquila chrysaetos*)

Много **рядък вид** у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България /застрашен/. Гнезди на скали и на стари дървета - най-често дъбове или борове. На територията на ДГС Звездец гнезди на дървета и през размножителния период е наблюдаван в следните отдели и подотдели: 38, 39, 66, 258.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са видяни да летят птици от този вид през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус не по-малък от 1000 м около гнездото през гнездовия период от 1.02. до 31.07, независимо дали гнездото е на дърво или на скала. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 500 м.

Да се опази в естествен вид крайречната растителност по реките в ДЛ. Да не се разорават малкото налични ливади и пасища в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)

Малочислен гнездещ вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България и в Приложение 1 на Директивата за птиците. Гнезди винаги на дървета, обикновено в непристъпни долове. Гнездото му е с диаметър над 1 м. Храни се в прилежащите открити местообитания - ниви, пасища и степи. Ловува най-вече на различни дребни гризачи и насекомоядни. Прелетен, долита във втората половина на март и отлита през октомври. Над страната преминава интензивна транзитна миграция, особено по Черноморското крайбрежие.

На територията на ДГС "Звездец" е регистриран през гнездовия период в следните отдели/подотдели: 41, 64, 78, 114, 137, 144.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са установени птици през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи, с изключение на сечи в горски култури. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус от 700 м около гнездото през гнездовия период на вида - от 1.03. до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е в радиус от 350 м. около гнездото.

Да се опази в естествен вид крайречната растителност по реките. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Орел змияр (*Circaetus gallicus*)

Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България. Гнезди на стари дървета в малко посещавани горски участъци. На територията на ДГС "Звездец" птици или двойки са видяни през гнездовия период в отдели: 19, 35, 56, 65, 93, 208, 223.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи с изключение на сечи в горски култури. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.03 до 31.07. зоната е от 700 м, а от 01.08 до 28.02 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожава хранителната база на вида. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Малък орел (*Hieraetus pennatus*)

Застрашен вид у нас и в Европа, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в Червената книга на България. Гнезди на стари дървета в широколистни – главно дъбови или букови гори. На територията на ДГС ”Звездец” отделни птици или двойки са наблюдавани през гнездовия период в следните в отдели/подотдели: 14, 19, 36, 37, 75, 100, 148, 209.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 15.03. до 31.07. зоната е от 700 м, а от 01.08 до 15.03 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожава хранителната база на вида. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Южен белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*)

Застрашен от изчезване в световен мащаб подвида, среща се само в източните и южните части на Балканския полуостров и в Мала Азия. У нас е защитен, включен в Червената книга, категория "Уязвим". Предпочитаното местообитание за вида у нас са старите букови, дъбови, буково-елови и буково-смърчови гори в планинските и предпланински райони. В ДГС "Звездец" числеността на вида през гнездовия период очакваме да бъде в рамките на 17-25 дв.

Видът е установен в следните отдели/подотдели: 3, 17, 20, 59, 72, 89, 91, 93, 191, 197, 198, 207, 210, 213, 215, 259, 262, 267.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите/подотделите/, в които е установен вида да не се осъществяват сечи /освен прореждания в иглолистни горски култури/. Да не се отстраняват сухата и паднала маса от гората, както и дърветата с хралупи. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и от храна и за това в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели!

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведат допълнителни изследвания за изясняване на разпространението на вида и в други части на стопанството и евентуално - намиране на откриване на обитаеми хралупи на вида.

Златка (*Martes martes*)

Златката, наричана още Евразийска златка е дребен хищникот семейството Порови. Тя има стройно и гъвкаво тяло с дълга рунтава опашка. Дължината и достига 40-58 см., теглото и е около 2 кг., а опашката е дълга 17-26 см. Златката има много хубава гъста и мека козина, кестеняво-кафява на цвят, на гърба е тъмно-кафява, а понякога до жълтеникаво-кафява. На гърлото и гърдите си има петно със златисто-жълт до оранжев цвят, отзад с един израстък, минаващ между основата на двата предни крайника. Лапите ѝ са черни. През зимата окраската ѝ е по-тъмна. Златката живее в стари букови и иглолистни гори. Използва за леговище хралупи или катеричи гнезда. Храни се с

мишевидни гризачи, зайци, птици, катерици, а понякога дори и таралежи. Също така яде и меда на дивите пчели, както и някои горски плодове.

Размножителният ѝ период е от юни до август. Бременността продължава около 8-9 месеца. През април женската златка ражда от 2 до 8 малки, които проглеждат след 35-39 дни. Живее около 10-12 години. Широко е разпространена в Европа, Западна и Северна Азия и в Кавказ. У нас се среща, макар и рядко в Странджа, Източна Стара планина, по-ниските части на Рила, Пирин и Родопите. Среща се на територията на ДГС „Звездец“. Кожата ѝ се цени много, поради което в Европа масово я изстребват. В "Червената книга на Република България" е включена като застрашен от изчезване вид.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се опазват вековните дървета с хралупи. Да не се секат сухите стоящи и паднали дървета, освен при доказан каламитет на насекоми. Процентът на сухите дървета в насажденията да не спада под 2% или 20 куб.м/ха.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се осъществи специализирано търсене на вида и заснемането му с помощта на фотокапани и така да се установят конкретните отдели в които все още обитава.

Други животински видове с природозащитно значение, установени на територията на ДГС „Звездец“

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Гръбният панцер (карпаксът) е жълтеникав с черни петна, коремният (пластронът) – жълтеникав до светломаслиненозелен. Главата, шията и крайниците са мътнозеленикави и жълтокафяви. На задната страна на бедрата ма по една конична рогова брадавица. На дължина достига до 30 см. Обитава най-често сухи припечни карстови терени. Зимата прекарва в сън, като се заравя в дупки. Размножава се през март-април. През юни-юли женската изравя с крайниците си трапчинки и снася 2-8 яйца. В един сезон женската снася яйца три пъти, така че една женска снася средно по 16 яйца. Инкубацията им продължава около 2-3 месеца. Храни се с треви, листа, плодове, понякога със земни червеи, охлюви и др. Среща се най-често из полянки сред дъбови и други широколистни горички, крайнини на гори и храстови съобщества.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се наказват строго, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

По външен вид наподобява шипобедрената костенурка, но на задната страна на бедрата няма брадавици и опашката накрая завършва с рогов шип. На дължина достига 37 см, маса – 6,5 кг. Начинът ѝ на живот е както на шипобедрената костенурка. Среща се по-често из полянки сред дъбови и други широколистни горички, крайнини на гори и храстови съобщества.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се санкционират, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

Обикновена блатна костенурка (*Emys orbicularis*)

Карпакът е маслинокафяв до черен с множество жълти точки и черти, разположени радиално на плочките. Краката и опашката са черни, осеяни с жълти петна. На дължина достига 25 см. Обитава предимно застояли води, рядко разливи на реки и напоителни канали. Зимата прекарва заровена в тинята на блатата. Размножаването ѝ започва към края на април и началото на май. След около един месец женската изравя трапчинка на брега на водния басейн и в нея снася 3-12 яйца. Инкубацията им продължава около 100 дни. Ако времето е студено, излюпените костенурчета се заравят в земята и прекарват зимата в сън. Излизат на повърхността на следващата пролет. Храни се главно с животинска храна – насекоми, червеи, мекотели и сравнително рядко с риба.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат корекции и извличане на инертни материали от реките, водещи до трайни изменения в морфологията на речното легло. Да не се допуска замърсяване на реките и стоящите водоеми. Да не се унищожава крайречната дървесна, храстова и тръстикова растителност. Да не се премахват паднали дънери по брега на реките, които са любимо място за почивка на блатните костенурки.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се организира ежегодно преброяване на вида по р. Велека през втората половина на май или началото на юни.

Змигущер (*Ophisaurus apodus thracicus* Obst)

Безкрак гушер, обитаващ ниски каменисти терени, обрасли с ксеротермни храсти и треви. През лятото навлиза в гори, долове и други влажни места. Снася яйца. Застрашен подвид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 34”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат паления на стърнища и други тревни и храстови площи, които могат да доведат и до горски пожари. Да не се отстранява храстовата растителност на ливади и пасища.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се провежда търсене на вида ежегодно в месеците май и юни по едни и същи предварително избрани трансекти и така да се следят тенденциите в числеността на вида.

Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima Laurenti*)

Обитава предимно влажни места из широколистни гори или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Копулацията е в края на май до средата на юни. Снася 2-10 яйца в края на юни до първото десетдневие на юли, най-често в хралупи и други места с гниеща дървесина. Половата зрелост настъпва на третата пролет. В ДГС Звездец се среща сравнително често в гори, заети от дъб и габър.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида. Да се преустановят голите сечи в дъбовите и габърски гори на територията на ДГС, които променят характера на местообитанието. Да не се убиват змиите – те са полезни помощници на човека в борбата с мишките, полевките и плъховете.

Сив кълвач (*Picus canus*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен и в новата Червена книга на България (под печат). Обитава стари букови, дъбови, крайречни и смесени гори.

На територията на ДГС Звездец гнезди сравнително често, като е установен в следните отдели/подотдели: 4и, 10, 24г,д,в; 35, 48б, 70, 73р, 86, 102, 122а,б; 123, 133, 134, 189, 191, 213, 215.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да не се допускат никакви сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия във високостъблени гори в останалите отдели на стопанството да се осигури запазването на старите дървета /”баби”/, на дървета с хралупи, острови на старостта, мъртва дървесина и умиращи дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Обитава стари дъбови, букови, габъррови, липови и крайречни гори. В ДГС Звездец се среща доста често. Установен в следните отдели: 34, 35, 39, 181, 182, 189, 214, 259, 295.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се поддържа разновъзрастна структура на горите в ДГС. В посочените отдели за вида да не се допускат сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването на дървета с хралупи, острови на старостта, мъртва дървесина и умиращи дървета. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

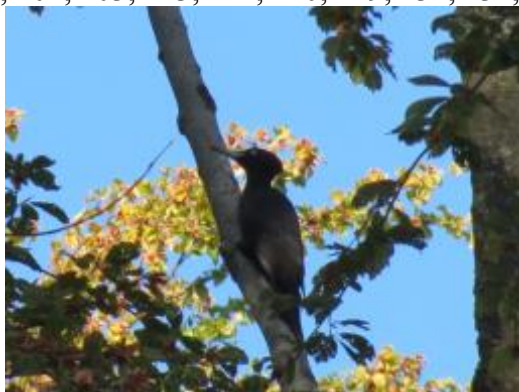
Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Обитава стари букови, иглолистни и смесени планински гори до горната им граница; по-рядко нископланински и равнинни гори. Гнезди в стари дървета с хралупи. Най-рано брачни прояви са установени в началото на март, а напуснали гнездото малки в началото на май. Люпилото е от 4-5 яйца, мътенето продължава 12-14 дни, а престоят на малките в гнездото 24-28 дни. При загуба на първото люпило прави второ люпило. В стари гори гнездовият участък обхваща 100-300 ха, а в горите с малко количество стари и умиращи дървета – 1000-1600 ха.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 126”.

На територията на ДГС “Звездец” не е рядък и гнезди в следните отдели: 13, 17, 19, 38, 66, 121, 147, 158, 172, 202, 203, 213, 214, 220, 229, 231, 232, 243, 275, 294.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се извеждат голи сечи и реконструкции в отделите/подотделите с установено обитаване на вида. Сечите в посочените отдели по интензивност не трябва да надхвърлят 10% /на ниво отдел, без да се броят сечите в горски култури/. Да се опазват старите горски участъци, както и хралупести дървета, дори и в горски участъци с по-млада гора.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние, както и за състоянието на горските местообитания в околността им.

Осояд (*Pernis apivorus*)

Обитава разнообразни стари гори, най-често дъбови и иглолистни, а също букови в съседство с поляни и ливади от морското равнище до около 1800 m н.в. Гнездото е добре скрито в основата на страничен клон на височина 10-20 m. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, .Храни се главно с ципокрили насекоми – оси, пчели и др. Обитава широколистните гори в повечето части на стопанството, особено в северните, но е доста рядък.

На територията на ДГС Звездец гнезди в отдели: 5, 28, 38, 89, 179, 201.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са е установени двойки през гнездовия период, да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%. За идентифицирани гнезда, да не

се провеждат сечи в радиус не по-малък от 500 м около гнездото през гнездовия период от 1.04 до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 250 м.

Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Да не се допуска унищожаване на пасища и ливади. Да се прекратят палене на стърнища и да се провеждат мероприятия за превенция на горските пожари.

Да се оставят повече гори в фаза на старост и в дъбовата зона на ДГС. Да не се използват инсектициди в горското стопанство в отделите в които попадат гнездовите и ловните територии на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездата на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние, гнездови успех и евентуални заплахи. У нас е прелетен –идва в края на април и отлита до края на септември. Наблюденията в периода от края на май до края на юли се отнасят за местните гнездещи птици.

Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)

Рядък вид, включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. В стари горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици –сойки, гълъби, врани, кокошеви, дроздове, а понякога и патици. На територията на ДГС Звездец гнезди в отдели: 1, 23, 46, 67, 74, 96, 131, 136, 233, 294.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочение отдели да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Постоянен вид.

Малък ястреб (*Accipiter nisus*)

Включен в Червената книга на България. Гнезди в разнообразни гори, предимно в планините. Предпочита иглолистни и букови гори. Храни се основно с дребни врабчоподобни птици. Установен през гнездовия период в следните отдели на ДГС “Звездец”: 21, 34, 54, 60, 69, 130, 189, 190, 236, 284.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Среща се целогодишно у нас, като през зимата идват птици от северни райони на Европа.

Бухал (*Bubo bubo* L.)

Обитава скалисти терени, проломи, рядко в стари широколистни гори и обрасли с гъста растителност места. Среща се предимно в равнините и ниските планини. Брачният период започва през януари-февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси, на земята и рядко в хралупи на дървета или стари гнезда на дневни грабливи птици на дървета. Не строи гнезда, снася в някоя ниша или ямка на скален корниз или малка пещеричка. В края на март снася 2-4 яйца. Малките започват да летят през юли.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 122” и в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС. Храни се с разнообразни животни: зайци, дребни лисици и порове, таралежи, гризачи, птици, вкл други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др. Среща се рядко и на територията на ДГС Звездец.

Установен е в отдели: 231, 285, 293.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В зоните с установено гнездене на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи според указанията в Ръководството (от 01.01 до 30.06 – зона 500 м около гнездото)

и (от 01.07 до 31.12 – зона 250-350 м). Под скали с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи в радиус от 500 м от скалите. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели!

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември-октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*)

Световно застрашен вид птица. Гнезди у нас основно в Източна България и доста по-рядко- в Западна България. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България. Включен е и в Приложения II и III на ЗБР. Гнезди главно в стари, хралупести широколистни гори, обикновено в долове със стара букова, дъбова или габърова гора. Гнезди в хралупи и полухралупи.

В ДГС „Звездец“ се среща сравнително често, главно в по-старите гори от източен бук в дълбоки неасегнати от сечи долове. Видът е установен в следните отдели/подотдели: 2, 24г,д,в; 25г, 26е,г,д, 27, 28, 34, 55, 58, 63, 77, 84, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 135, 138, 143, 187, 191, 192, 197, 198, 200, 205, 266, 269, 302.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В отделите/подотделите/, където е установен вида да не се провеждат сечи, с изключение на сечи в иглолистни горски култури. Лесовъдската намеса в съседните отдели трябва да цели създаване на разновъзрастна структура на гората, което предполага използване на дългосрочни сечи (групово-постепенна, групово-изборна). Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми).

Поставяне на изкуствени къщички за подпомагане на гнезденето на вида се препоръчва само в горски участъци, където липсват хралупести дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Допълнителни проучвания за прецизиране разпространението и числеността на вида в района. Картиране на наличните гнездови двойки.

Трицветен нощник (*Myotis emarginatus Geoffroy*)

Образува колонии до 200-500 екз., като винаги съжителства с големия, средиземноморския или южния подковонос. Обитава обширни и със сложна конфигурация привходни части на пещери и натрупвания на големи скални блокове. Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 130”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се опазват от посегателства всички пещери, скални масиви и галерии в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се провежда мониторинг на числеността на вида с помощта на ехо локатори.

Дългопръст нощник (*Myotis capaccinii Bonaparte*)

Обитава влажни и водни пещери, и стари минни галерии. Често съжителства с пещерния дългокрил, големия и остроухия нощник. Ловува предимно и в близост до водни площи.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 131”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се опазват от посегателства всички пещери, скални масиви и галерии в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се провежда мониторинг на числеността на вида с помощта на ехо локатори.

Вълк (*Canis lupus L.*)

Обитава различни ландшафти, но избягва просторните гъсти гори. Видът се е приспособил и към окултурената среда, където домашните животни съставляват важна част от храната му. Леговищата на семейните двойки се намират в непосещавани от човека места в пещери, скални цепнатини, сред корени на повалени дървета, в храсталаци в изровени или разширени от животното дупки в земята и др. винаги в близост с вода. Разгонването става през декември-февруари. Малките, обикновено 5-7, но понякога до 13, се раждат през март-май.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 132”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се оставят необходимите площи за гори във фаза на старост и в тях да не се извършват сечи, което ще осигури обширни площи за размножаване на вида. Да не се унищожават укрития и леговища на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се прави ежегодно зимно и пролетно преброяване по следи на вида. Да се проучи разпространението на вида и с помощта на фотокапани.

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Целта на този елемент е да осигури запазването на гори с важни концентрации на видове, които използват дадената горска територия постоянно или само през определено време или в отделни фази от жизнения си цикъл. Тук се включват критични места за размножаване и миграции, миграционни маршрути и коридори (по отношение на географската ширина или надморската височина). В тази ВКС могат да бъдат използвани съществуващите системи за определяне на територии с високи концентрации на видове, например Орнитологично важни места, Ботаническо важни места, Херпетологично важни места и т.н.

Примери за важни временни концентрации:

- Концентрации на мигриращи птици
- Токовища на глухари
- Колонии от прилепи
- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер
- Сватбовища на елени

1. Всяка пролет, през периода 1 – 20 март, лъките около р. Велека и р. Младежка се пълнят с ята от **бели щъркели** (*Ciconia ciconia* L.), отпочивайки след дългия тежък прелет от Африка към Европа. Интересно е това, че въпреки хилядите екземпляри минаващи през горското стопанство, за отглеждане на малки и постоянно лятно пребиваване не остава нито една двойка. В селото има изградени изкуствени гнезда, поставени върху електрически стълбове, но все пак пустеещи и необитаеми. Горите, оставащи в непосредствена близост до лъките попадат в следните отдели: 29, 30 и 32;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Посочените места да се оставят в покой през месеците февруари и март. Да се ограничат до минимум и земеделските работи през горепосочения период. Да се работи по тенденцията за оставане на няколко двойки в района на с. Звездец.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Всяка година да се извършват наблюдения за прелета на птиците, приблизителен брой, време на престой, кратки описания на елементите на климата – температура, ветрове, валежи за месеците февруари - март.

2. Постоянно гнездещи остават 1 двойки **черни щъркели** (*Ciconia nigra* L.), в местността „Каменото кладенче” – подотдел 33б;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Посочените места да се оставят в покой през месеците февруари и март. Да се ограничат до минимум земеделските работи през горепосочения период, а горскостопанските дейности да се преустановят до затвърждаване на популацията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Всяка година да се извършват наблюдения за прелета на птиците, приблизителен брой. По възможност да се картират гнездата им и да се извършват целогодишни наблюдения. Да се събере снимков материал.

3. Вид, който не е включен в Приложение 2 на Националното ръководство, но заслужава внимание е **благородния елен** (*Cervus elaphus* L.). В тази част се разглеждат местообитанията на благородния елен, като вид с критична концентрация. На територията на ДГС „Звездец” съществуват сватбовища в следните местности: “Петрова нива (земл. С. Стоилово), м. “Овощната градина” (земл. Звездец).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да не се допускат никакви сечи в подотделите със сватбовища. В съседните отдели да се ограничат сечите и да се водят извън брачния период на елените - извън периода септември-октомври. Да се ограничи и пренасочи потока от гъбари и билкари в страни от този район. Да не се дават дърва по линия на местното население.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно в периода от септември до началото на октомври да се преброяват елените по сватбовищата. Да се потърсят и проследят други сватбовища през брачния период и ако се установят да се прилагат същите мерки.

В горите на стопанството има немалко места за концентрация на ношуващи дневни грабливи птици и щъркели по време на пролетната и есенната миграция. Най-многочислените видове, които спират за нощувка в горски участъци са белия щъркел, малкия креслив орел, осояда, обикновения мишелов и черния щъркел. По-малочислени са вечерната ветрушка, малък орел, черна каня, орел змияр, малък ястреб, късопръст ястреб, голям креслив орел и царски орел.

Необходимо е щателно проучване на местата за концентрация на ношуващи мигранти в стопанството. Ако бъдат установени повече или по-малко постоянни места за спиране те трябва да бъдат запазени от интензивни сечи.

ВКС 2. ЗНАЧИМИ ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ФОРМИРАЩИ ЛАНДШАФТ ОТ РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧЕНИЕ, В КОИТО ВСИЧКИ ЕСТЕСТВЕНО СРЕЩАЩИ СЕ ВИДОВЕ СЪЩЕСТВУВАТ ПРИ ЕСТЕСТВЕНИ УСЛОВИЯ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ОБИЛИЕ.

При определянето на тази консервационна стойност се включват типични ландшафти и тяхното биологично многообразие от Странджа. Горите на територията на ДГС „Звездец“ отговарят на критериите на консервационната стойност, разглеждани в контекста на планината Странджа като географски обект. ДГС „Звездец“ като самостоятелна горскостопанска единица се включва в посоченото по-горе приложение към Националното ръководство.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 2

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на процента на лесистост на ДГС „Звездец“.

2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастово и структурно разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.

3. Най-малко 2% от територията на горскостопанската единица трябва да бъдат отделени за осигуряване на гори от основно представените горскодървесни видове, които са във фаза на старост (Old growth forests).

4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.

5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.

6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав на насажденията.

7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. В определените по ВКС 2 територии да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал.

8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятия за контрол на ерозионни процеси.

9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващият процент е под определения по критерий. При планиране на пътищата и

инфраструктурата, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на организмите – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и лесистост.

2. Мониторингът се извършва всяка година по документи. Да се използват действащите лесоустройствени проекти, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, стопански планове и т.н.

3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.

4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, касаещи някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини, неустойчиво земеделие и др.

5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ РЕДКИ, ЗАСТРАШЕНИ ИЛИ ИЗЧЕЗВАЩИ ЕКОСИСТЕМИ, ИЛИ СЪДЪРЖАЩИ СЕ В ТАКИВА.

ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на Приложение 4 към Практическо ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на ГВКС в България". За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клонови;
3. Дървета с масивни живи клонови (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ГСП на ДГС „Звездец“. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към Приложение 4 на Националното ръководство за определяне на ГВКС, за територията на ДГС „Звездец“ са идентифицирани 7 типа редки, застрашени или

изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.111 Middle European [*Salix alba*] forests

В това местообитание се включват крайречни, най-често смесени върбово-тополови, или чисти върбови или тополови гори в низините и равнините. Развиват се на глинесто-песъчливи, богати най-често карбонатни алувиални (наносни) почви (*Calcaric Fluvisols*). Те са добре аерирани и богати на хумус, но хумификацията им периодично се прекъсва от заливанията и отлагането на нови наноси. Богати са на азот, с което се обяснява и наличието на много нитрофилни видове в състава на горската растителност.. Основни едификатори в най-дълго заливаната част са *Salix alba* и *Salix x rubens* - хибрид на *Salix alba* и *Salix fragilis*. Заедно с тях често се срещат *Populus alba* и *P. nigra*, и по-рядко типичната *Salix fragilis*. Върбите достигат височина около 8-12 m, а проективното им покритие до 80-90 %. Развиват въздушни корени, като броят и гъстотата им зависят от продължителността на заливане. На места е развит храстов етаж, в който участват *Rubus caesius* var. *aquaticus* (основен доминант), *Crataegus monogyna*, *Cornus sanguinea*, *Euonymus europaeus*, *Ligustrum vulgare* и по-рядко *Frangula alnus*, *Viburnum opulus*. За върбовите гори е характерно, че се срещат често увивни растения - *Clematis vitalba*, *Humulus lupulus*, *Vitis sylvestris*. Флористичната структура на тревния етаж е много разнообразна и включва предимно хигрофити, нитрофили и много рудерали. Най-често в него участват *Althaea officinalis*, *Bidens frondosa*, *B. tripartita*, *Calystegia sepium*, *Cirsium arvense*, *Echinochloa crus-galli*, *Erigeron annuus*, *Euphorbia lucida*, *E. palustris*, *Galium aparine*, *G. palustre*, *Glycyrrhiza echinata*, *Iris pseudacorus*, *Leucorum aestivum*, *Lycopus europaeus*, *Lysimachia nummularia*, *L. vulgaris*, *Lythrum salicaria*, *Myosotis scorpioides*, *Phalaris arundinacea*, *Phragmites australis*, *Polypogon viridis* (= *Agrostis verticillata*), *Rorippa amphibia*, *Solanum dulcamara*, *Stachys palustris*, *Symphytum officinale*, *Typha latifolia*, *Urtica dioica*. Рудералните и нитрофилни видове доминират по откритите места, които се появяват при деградацията вследствие на антропогенната дейност или на естественото изреждане на върбовите гори, когато те надминат 40-50 годишна възраст. Прекратяването на ежегодните заливания също води до ксерофитизация, рудерализация и увеличаване на участието на *Amorpha fruticosa* - вид, който не издържа на продължителното заливане.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков и др. 1984) с категория “застрашено местообитание”.

На територията на ДДС „Звездец” местообитанието е установено в отдел: **256 м.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Поради ограниченото разпространение се препоръчва площта да бъде включена в ГФС, т.е без стопанско ползване. Тук се допуска единствено намеса с интензивност до 5%, с цел отстраняване на отделни опасни за здравето на хората и инфраструктурата дървета.

G1.3155 Rhodope Mediterranean poplar galleries

Крайречни гори, срещащи се в равнините и низините с преходно-континентален климат в Южна България. Заемат тесни ивици от поречието на по-големите реки и техните притоци. Развиват се върху богати алувиални (наносни) почви (*Fluvisols*). Характерни са периодични пролетни заливания с различна продължителност. Основни едификатори са бялата (*Populus alba*), черната топола (*P. nigra*), бялата (*Salix alba*) и трошливата върба (*S. fragilis*). Срещат се също черна елша (*Alnus glutinosa*), по-рядко полски бряст (*Ulmus minor*), полски ясен (*Fraxinus oxycarpa*), източен чинар (*Platanus*

orientalis) и летен дъб (*Quercus robur*). Характерно е и присъствието на увивни растения - хмел (*Humulus lupulus*), повети (*Clematis vitalba*, *C. viticella*), бръшлян (*Hedera helix*), къпини (*Rubus spp.*), гръцки гърбач (*Periploca graeca*), обикновено чадърче (*Calystegia sepium*), горска лоза (*Vitis sylvestris*). Местообитанието в повечето случаи е подложено на антропогенен натиск в резултат от създаване на високопродуктивни хибридни тополови култури. В тревно-храстовия етаж обликът се определя от голям брой подвижни видове и антропофити, като *Aegopodium podagraria*, *Aristolochia clematidis*, *Berula erecta*, *Bidens tripartita*, *Bromus sterilis*, *Chelidonium majus*, *Galium aparine*, *Heracleum ternatum*, *Parietaria erecta* (= *Parietaria officinalis*), *Solanum dulcamara*, *Urtica dioica* и др. Върбово-тополовите галерии в Южна България се отличават от крайречните върбово-тополови гори в Северна България по наличието на повече видове с южен произход като *Bryonia alba*, *Clematis flammula*, *C. viticella*, *Parietaria erecta*, *Periploca graeca*, *Platanus orientalis*, *Salix xanthicola*, *Tamarix tetrandra* и др.

Основни отрицателно действащи фактори са: залесяване с екзоти и култивари, сечи, изхвърляне на отпадъци и замърсяване на водите; инвазия на нетипични видове (*Acer negundo*, *Amorpha fruticosa* и др.); паразитизъм (бял и черен имел); селскостопанската дейност - превръщането на крайречните гори в обработваеми площи, паша; корекции и прочистване на речните корита (Димитров и Ташев 2011).

Местообитанието е включено в ЗБР и Червена книга на България том. III Местообитания с категория "уязвимо" (Бисерков и др. 2011).

На територията на ДЛС „Звездец” местообитанието е установено в отдел: 167 а.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Поради ограниченото разпространение се препоръчва площта да бъде включена в ГФС, т.е. без стопанско ползване. Тук се допуска единствено намеса с интензивност до 5%, с цел отстраняване на отделни опасни за здравето на хората и инфраструктурата дървета.

G1.6E12 Stranja oriental beech forests

Това местообитание е свързано с горите от *Fagus orientalis* в Странджа. Те са коренни, имат реликтен произход и се отличават с висока концентрация на южноевксински флорни елементи и терциерни реликти. Имат инверсно разположение спрямо дъбовите гори и заемат най-сенчестите и влажни участъци на доловете, пониженията и склоновете. Геоложката основа е предимно силикатна. Почвите са лесивирани (*Luvols*) и жълтоземи (*Alisols*) и са добре развити, богати и овлажнени. Изложението е северно и със северна компонента. Фитоценозите са предимно монодоминантни. По-рядко *Fagus orientalis* формира и смесени съобщества с *Carpinus betulus*, *Acer platanoides*, *A. pseudoplatanus*, *Cerasus avium* (= *Prunus avium*), *Populus tremula* (в по-млади гори), *Quercus polycarpa*, *Tilia tomentosa* и др. Особено характерни за подлеса на тези гори в Странджа са вечнозелените храсти от лавровиден тип - *Rhododendron ponticum*, *Daphne pontica*, *Ilex colchica*, *Laurocerasus officinalis* и листопадната кавказка боровинка (*Vaccinium arctostaphylos*). В тревната покривка наред със средноевропейски видове (*Festuca heterophylla*, *Geranium robertianum*, *Poa sylvicola*, *Sanicula europaea* и др.) на места изобилстват и южноевксински видове като *Cyclamen coum*, *Primula vulgaris* subsp. *sibthorpii*, *Salvia forskahlei*, *Symphytum tauricum*, *Trachystemon orientalis*. (Гусев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория "застрашено" (Бисерков и др. 2011).

На територията на ДГС „Звездец” местообитанието е установено в отдели: 51 а, 85 д, 86 е, 87 в, 89 г, о, 90 г, 93 а, 102 г, д, 106 ж, 109 ж, 164 г, 167 е, 168 г, ж, 172 а, 174 а,

178 в, 180 а, 182 г, 183 е, 184 в, г, 190 с, 196 б, в, 197 г, 201 а, е, з, 202 а, 203 а, в, г, ж, м, н, о, 204 з, л, 205 г, д, л, 206 е, ж, з, к, м, 207 г, д, е, ж, к, 208 д, ж, 209 о, 210 а, 212 б, к, м, о, 213 а, б, в, г, ж, л, м, 215 г, 216 а, 220 г, д, 221 д, з, о, с, т, ф, 222 а, б, в, д, к, 223 а, б, н, 225 в, 229 а, 230 а, 231 б, 233 а, ж, 237 б, в, 262 а, 266 а, б, в, и, 267 г, 297 б, 298 б, в, г, ж, 299 а, д, е, ж.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За подобряване на природозащитния статус е необходимо да се изпълнят следните действия:

- ✓ Обособяване на поне 10% от територията като гора във фаза на старост.
- ✓ Опазване на най-малко 10% биотопна дървесина.
- ✓ При необходимост от провеждане на възобновителни мероприятия, да се прилагат неравномерно-постепенна, групово-постепенна и групово-изборна сечи, като за последната е необходимо да се установят оптималния запас и турнуса на стопанство. В насажденията върху среднобогати до богати месторастения и наклони до 20° може да се прилага система от сечи за индивидуално производство на висококачествена дървесина.
- ✓ Не се провеждат лесовъдски и други дейности в участъците заети от странджанска зеленика и странджанска боровинка. Около находищата от странджанска боровинка се оставя буферна ивица с ширина 20м., а за странджанската зеленика ширината на буферната ивица е 10м. Тези площи следва да се посочат в скиците към картнет-описа и технологичните планове.
- ✓ Трансформация на по-рано създадените култури от нетипични за месторастенията видове, чрез отваряне на възобновителни центрове за настаняване на местните видове, а също и чрез залесяване с местни видове.
- ✓ При настъпване на природни нарушения, да се осигури развитието на пионерна фаза.

G1.76(1) Stranja [*Quercus polycarpa*] forests

Към местообитанието се отнасят ксеромезофитни дъбови гори с преобладаване на източен горун (*Quercus polycarpa*), разпространени в условия на планинските масиви по западното крайбрежие на Черно море (Странджа и Източна Стара планина). За климатичните условия са характерни по-високи валежи, висока въздушна и почвена влажност и сравнително високи летни температури. Съобществата на източния горун са сравнително разнообразни. Като едификатор, източният горун формира монодоминантни или смесени дървостои, най-често с благун (*Quercus frainetto*), цер (*Quercus cerris*), лъжник (*Quercus hartwissiana*), обикновен габър (*Carpinus betulus*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*). Тревният етаж е съставен основно от *Brachypodium sylvaticum*, *Dactylis glomerata*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis*. Често в него вземат участие и южноексински видове, като *Cyclamen coum*, *Dorycnium graecum*, *Polygala supina*, *Primula vulgaris* subsp. *sibthorpii*, *Salvia forskahlei*, *Sesleria alba*, *Trachystemon orientalis*, *Verbascum lagurus* subsp. *ponticum* и др.

От смесените съобщества, които *Q. polycarpa* формира, най-широко разпространение имат източноторуново-блугуновите дъбрави. Освен доминантите, в изграждането на съобществата единично участват и *Fraxinus ornus*, *Quercus cerris*, *Q. hartwissiana*, *Sorbus domestica*, *S. torminalis* и др. Подлесът на тези гори е съставен най-често от *Crataegus monogyna*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Daphne pontica*, *Mespilus germanica*, *Pyracantha coccinea* и др. В тревната покривка участват *Brachypodium sylvaticum*, *B. pinnatum*, *Dactylis glomerata*, *Euphorbia amygdaloides*, *Lathyrus niger*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis*, *Primula vulgaris* subsp. *sibthorpii*, *Stellaria holostea*, *Viola* spp. и др.

Друг тип смесени съобщества, формирани от източен горун са дъбравите, в които той е едификатор с благун и цер. Екотопите им са разположени обикновено по билните части на западните, източните и отчасти южните склонове. За подлеса са характерни *Crataegus monogyna*, *Cornus mas*, *Euonymus europaeus*, *Mespilus germanica* и др. Тревната покривка най-често се изгражда от *Dactylis glomerata*, *Dorycnium graecum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Festuca heterophylla*, *Mycelis muralis*, *Salvia forskahlei*, *Stellaria holostea* и др. Съобществата на източния горун принадлежат към коренната южноексинска растителност (Гусев, Цонев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено” (Бисерков и др. 2011).

Местообитанието е установено в отдели: **2 о, 21 о, 23 м, н, п, 24 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 25 б, в, г, ж, з, 26 а, 27 а, б, 28 а, б, в, г, м, н, о, п, 30 а, б, в, г, х, 31 б, в, г, 32 а, д, е, ж, и, 33 а, б, в, д, е, и, к, 46 б, н, 49 г, 51 б, в, и, к, м, п, 52 а, 54 а, в, 60 а, 62 ж, 68 з, к, т, 78 р, 88 б, 89 в, д, л, м, н, п, р, 97 е, з, 100 д, 101 ж, з, и, 102 б, в, е, 106 б, в, г, д, е, з, и, 107 а, б, в, 108 а, б, д, 109 а, б, в, г, д, е, з, 110 г, д, и, 111 д, 112 е, ж, з, 113 д, е, 114 ж, 115 д, е, ж, з, и, 139 х, 158 м, 166 к, 174 д, 176 б, 201 ж, 203 и, л, п, 204 н, о, 206 г, 207 а, б, з, и, р, 209 а, в, г, д, 213 и, к, н, 214 с, т, у, ф, 215 а, в, д, и, м, 216 е, ж, и, к, н, 217 в, е, и, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 218 ж, 239 а, б, 244 д, е, ж, и, к, л, м, н, 245 а, д, е, ж, 246 а, б, в, 247 а, б, в, г, д, е, 248 б, в, г, ж, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, 249 г, 253 г, 259 о, 263 г, 275 б, е, и, к, 297 а, в, г, е, ц, ш, щ, ю, 298 з, и, к, л, м, 299 и.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Трябва да се прилагат сечи с дълъг възобновителен период (неравномерно-постепенна и постепенно-котловинна, Саарландски метод), с оглед формиране на неравномерна пространствена структура и разнообразен видов състав. Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме, за да се подобри устойчивостта на младите насаждения. При планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на дъбовите съобщества. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и др. Приоритетът при стопанисването да бъде тяхното превръщане в семенни. Да се даде предимство на естественото възобновяване, а при необходимост от залесяване да се използват само местни видове и произходи. Предприемане на мерки за подобряване на охраната на горите. Не се препоръчва намаляването на териториите с цел инфраструктурни и други проекти, увеличаване на земеделските земи и т.н.

Общи указания за стопанисване:

- ✓ Обособяване на 10% от територията като гори във фаза на старост.
- ✓ Опазване на най-малко 10% от запаса на гората под формата на биотопна дървесина.
- ✓ Забрана за провеждане на сечи с къс възобновителен период (под 30 години).
- ✓ Забрана за водене на паша.
- ✓ Трансформация на по-рано създадените култури от нетипични за месторастенето видове, чрез отваряне на възобновителни центрове за настаняване на местните видове, а също и чрез залесяване с местни видове.
- ✓ Опазване на буферни зони (15-20м) покрай постоянни водни течения

G1.76(2) Balkan-Anatolian thermophilous [Quercus] forests (Съобщества с участие на странджанския дъб (Quercus hartwissiana))

Странджанският дъб (лъжник) (*Quercus hartwissiana*) е един от най-типичните представители на групата на южноексинските терциерни реликти. Има относително

широка екологична пластичност и по северните склонове на Странджа планина се среща в два основни типа местообитания. Първият тип екотоп, в който *Quercus hartwissiana* е разпространен, са влажни, но рядко заливани участъци от крайречните тераси и ниските части на склоновете край реките Велека, Резовска, Трионски дол, Младежка, Керина река, Лопушница и други малки реки. Там лъжникът расте заедно с *Carpinus betulus*, *Fagus orientalis*, *Fraxinus oxycarpa*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Q. polycarpa*, като отделните видове могат да имат доминиращо положение в дървостоя в зависимост от локалните условия. Характерно е присъствието на увивните растения *Clematis vitalba*, *C. viticella*, *Humulus lupulus*, *Smilax excelsa*, *Tamus communis*, което придава на тези съобщества физиономично облик на лонгозни гори. Вторият тип екотоп е контрастно различен - странджанският дъб расте и върху сухи варовити терени на хумусно-карбонатни почви в състава на ксеротермни дървесни съобщества заедно с *Carpinus orientalis*, *Fraxinus ornus*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto* и *Q. pubescens*. Съобществата с участие на странджански дъб се отличават с разнообразен състав, сложна структура и уникалност (Гусев и Цонев 2011).

Местообитанието е включено в Червена книга на България том. III Местообитания с категория "застрашено" (Бисерков и др. 2011).

На територията на ДГС „Звездец“ местообитанието е установено в отдели: **13 д, 14 в, 19 г, д, 22 и, к, 56 ж, 58 ж, 68 ж, з, 93 г, д, з, 126 д, 127 а, и, к, п, 128 а, в, г, 129 а, и, 130 г, 132 в, г, 133 б, в, 134 а, 136 б, 230 б, 253 к, м, н, о, п, 254 а, б, д, 255 а, 267 ж, 293 д, м, 294 г, ж, 296 а, б, в, з.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се изключат от ползване и се включат в списъка на ГФС!

G1.A4 Ravine and slope woodland

Смесени широколистни гори разположени на стръмни и урвести места. Характерни растителни видове са планински ясен (*Fraxinus excelsior*), обикновен явор (*Acer pseudoplatanus*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*) и едролистна липа (*Tilia platyphyllos*).

Местообитанието е представено от сенчести и влажни смесени първични или вторични широколистни гори с разнообразен дървесен състав и задължително участие на *Acer* spp., *Tilia* spp. и *Fraxinus* spp. Тези гори заемат най-често стръмни и отвесни скални склонове, сипеи или неравни колувиални наноси. Тревният етаж е представен от видове, характерни за буковите гори. Те са запазили на местата където доминирането на бука е било невъзможно. Флористичният състав е разнообразен, но с най-висока срещаемост са следните видове: *Allium ursinum*, *Dryopteris* spp., *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polystichum setiferum*, *Urtica dioica* и др. В типичния случай в Европа съобществата от този тип се срещат на силикатни скали, а в България по-често на варовик. Разполагат се по стръмни речни долини в нископланинския, предпланинския и планинския пояси в цяла Европа. Малки промени в условията на субстратите или във влажността водят до преход към букови гори при увеличаване на влажността и или към термофилни дъбови гори при ксерофитни условия. Това местообитание е екологично вариабилно с различно участие на дървесните видове. Флористичните различия се дължат на разликите в наклона, изложението и вида на субстрата. Флористичният му състав е разнообразен, но с най-висока срещаемост са следните видове: *Allium ursinum*, *Dryopteris* spp., *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polystichum setiferum*, *Urtica dioica* и др. (Ташев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено местообитание” (Бисерков и др. 2011).

На територията на ДГС „Звездец” местообитанието е установено в отдели: **20 д, 23 в, е, л, 36 в, 39 в, 42 а, в, 44 б, 45 з, 46 д, 47 е, ж, з, 48 г, д, 49 а, 50 г, ж, з, 51 и, к, п, 52 а, б, 53 а, б, 54 б, в, 60 а, д, е, 64 и, 66 а, 68 ю, 69 ф, 70 в, 71 б, 72 б, в, к, 73 а1, н, о, п, у, 74 к, м, 75 н, п, 76 а, б, 77 д, з, 80 м, 83 п, 87 в, 89 н, 93 г, д, з, 111 в, 117 з, 118 а, 120 а, 121 а, 124 в, г, 126 а, 127 б, д, к, 128 а, м, с, т, ф, 130 а, 131 а, б, в, г, 132 а, в, ж, 133 б, 134 б, в, 135 в, м, н, 136 б, г, д, м, р, ф, х, ю, я, 137 б, и, к, 138 в, ч, 139 а, е, о, п, ю, 140 а, б, в, 141 а, 144 к, 145 б, 146 а, 147 б, е, л, 148 б, д, 149 а, б, 150 а, б, в, 151 и, 155 а, б, 156 б, 158 б, в, 159 т, 160 а, д, 161 б, 162 в, 163 а, д, 164 в, г, д, 167 б, г, е, 168 г, е, ж, 170 б, 171 а, 172 б, 174 б, 175 б, г, з, к, 176 а, б, д, 177 а, б, 178 а, б, в, е, 180 а, 181 а, б, в, и, о, 182 в, г, д, з, к, 183 а, б, в, е, ж, 184 б, в, г, з, 187 е, 190 н, п, с, 191 г, 195 е, 197 о, 198 з, и, 200 е, м, 201 а, 203 а, б, 205 г, д, л, 209 о, р, 210 б, в, е, ж, 211 и, 212 л, м, о, 213 а, б, в, г, 221 а1, б1, в1, з, и, к, у, х, 222 а, б, в, д, к, 223 а, 224 а, б, и, 226 а, г, 227 а, б, в, е, 228 к, 229 а, 230 а, б, в, 231 а, б, в, г, 233 ж, 234 б, 237 а, б, в, 238 а, и, 241 а, б, 242 б, 249 ж, з, 253 и, к, 254 д, л, 255 а, б, 257 л, м, 264 г, д, к, 265 ж, з, и, к, 266 а, б, в, д, ж, и, 267 г, 269 з, л, 270 в, о, п, р, с, 274 г, з, 275 ж, 285 ч, 287 к, 290 е, 291 а, в, 294 в, г, ж, 295 ж, 296 а, в, 297 а, ж, и, 298 б, в, г, 299 д, ж, 300 д, 301 а.**

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Необходимо е отделянето на не по-малко от 10% гори във фаза на старост. Необходимо е количеството биотопна дървесина да бъде поне 8% от запаса. Поради големите наклони и неблагоприятното състояние на местообитанието не е препоръчително провеждането на сечи. Необходимо е първоначално да се проведат проучвания, относно причините довели до неблагоприятния статус, а също така и да се набележат мерки за неговото подобряване. Допуска се провеждането единствено на дейности, които водят до подобряване на природозащитното състояние, напр. залесяване с типични за местообитанието видове, подпомагане на естественото възобновяване, мероприятия по трансформация на структурата и др. Отсичането на дървета и износът на дървесна маса извън територията може да се извършва само при настъпили форсмажорни обстоятелства и/или в случай необходимост от опазване на човешкия живот и инфраструктурата. В насаждения с по-малки наклони (под 25о) и изградена пътна инфраструктура се допускат дългосрочни възобновителни сечи и сечи за трансформация на структурата.

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests). Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

Горите във фаза на старост (ГФС), със своята специфична структура и функционалност, са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези екосистеми. ГФС доказано съхраняват и около два пъти повече въглероден двуокис (карбон) от колкото интензивно ползваните гори и горските култури.

Необходимо е на най-малко 2% от територията на горскостопанската единица да бъдат отделени насаждения за осигуряване на гори във фаза на старост. Препоръчително е те да бъдат относително равномерно разпределени на територията, като площта на един комплекс от стари гори да бъде не по-малко от 40 ха. По възможност трябва да се осигури и свързаността на тези комплекси с коридори, които също са съставени от ГФС.

Списък на гори във фаза на старост в защитени зони от Натура 2000, съгласно Приложение 3 към Заповед №РД-49-421/02.11.2016 г. на МЗХ, с обща площ 1469.7 ха на територията на ДГС Звездец: 1 е; 2 л; 3 к; 4 и; 5 и; 6 б; в; 8 м; п; 9 д; 10 е; 13 д; 14 а; 16 ж; 17 ж, з, и; 19 в, г, к, л; 25 г; 29 ж, р; 34 а, б, в, г, е; 35 а, б, г, д; 36 б, в; 37 б, в, д; 38 г; 39 д, к, л; 41 г, ж, к; 43 д; 46 н; 48 б; 50 а; 56 л; 58 е, ж; 63 б; 65 в, д, е; 66 р; 68 а, у, ш; 69 ц, я; 73 р; 74 м; 75 в, г, л; 76 а, б; 77 в, д; 78 д; 79 и; 83 в, и, м, н, п, р, с, у, ф, х; 84 а, б; 86 г; 88 г, д; 89 б, н; 90 б, д; 93 г, д; 96 и; 114 л; 121 з; 122 а; 123 б; 124 д, е, ж, з, л, н; 126 в; 127 б, с; 128 н; 131 ж; 133 д; 134 з; 136 с; 143 а, в, д; 144 и, к; 147 м; 148 д; 158 в; 166 к, н; 172 в; 181 з; 187 б, в; 189 л; 191 е; 192 е; 198 д, е, з, и, к, н; 200 е, м, п, р; 213 п; 221 ф; 223 а, б; 235 в, д; 259 з, ц; 260 д, е, к; 262 и; 267 ж; 277 л; 278 л, м; 293 м.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях се не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от ГФС/.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторинга на тези ГВКС включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на вида гора, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.

2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.

3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.

4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановите за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановите и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за

действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИЗПЪЛНЯВАТ ВАЖНИ ПРИРОДНИ ФУНКЦИИ В КРИТИЧНИ СИТУАЦИИ (НАПР. ЗАЩИТА НА ВОДОСБОРИ, КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА).

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ТП ДГС „Звездец“ са представени и петте типа ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС та за територията на ТП ДГС „Звездец“ са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ГТ попадащи в рамките на санитарно охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ГТ попадащи в близост до източници за питейно битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водоземането и 50 м под него с ширина не по малка от 1500 м от двете страни на реката.

За територията на ДГС „Звездец“ в тази консервационна стойност попадат следните подотдели (Таблица № 4), определени като вододайни зони на единствени източници за снабдяване на населените места с вода за питейно-битови нужди. Включените горскостопански единици са определени въз основа на интервюта с персонала на стопанството.

Таблица № 4. Списък на отдели и подотдели, определени като вододайни зони за ДГС „Звездец“

ДГС „Звездец“	Подотдели
Каптажи	28п, 40в; 82ж; 109г; 230п; 242в; 271ж; 287в;
Чешми	5з; 7г; 28а; 41г; 127а; 141а; ; 143з; 144д; 159ю; 160а; 188ж; 194а, е; ; 202е; 213и; 237а; 256г; 275в; 289б; 290з;

Извори	4г; 5д; 7з; 8а; 20д; 25и; 30з; 31ж; 32е; 47в; 64а; 65д; 66о, л; 96и; 102б; 129л; 172б; 226л; 227ж; 297ж; 298ж;
---------------	--

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1.

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;
- ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.

2. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

3. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.

4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите .

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метрова ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;

6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);

7. ГТ попадащи в санитарно охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

От ГТ, включени на територията на ДГС „Звездец“ за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.3, 4 и 6.

1. За територията на ДГС „Звездец“ са определени на базата на данни от ГСП ГВКС, покриващи изискванията на т.3 (ГВКС 4.2.3) в следните отдели и подотдели:

1 д, 7 а, 8 ж, з, 15 г, е, ж, з, и, 18 г, 20 е, 21 б, м, 23 о, 24 2, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, 25 1, з, и, к, л, м, н, 26 з, 27 3, в, г, д, е, ж, 28 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 29 д, е, 30 1, 2, 3, 4, 5, б, а, б, в, г, е, ж, з, и, л, м, о, п, р, с, т, у, ф, х, 31 б, в, г, д, 32 1, 2, 3, 5, а, ж, и, 33 1, 2, 3, 4, а, б, в, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, 34 з, к, 39 г, з, 40 е, ж, з, и, 41 е, 47 д, з, 48 д, 51 ж, 56 1, з, 57 8, и, 60 ж, 65 к, л, 68 о, 69 г, ф, ю, 75 п, 78 4, и, 81 у, 83 б, 86 1, 2, 3, 4, 5, ж, 94 с, 95 1, 2, 3, 6, 8, 9, а, в, г, 96 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, б, в, г, д, е, ж, з, к, л, 97 3, б, 98 2, г, д, 99 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, 100 б, в, д, ж, и, к, 101 4, 5, 6, 7, б, ж, и, к, л, м, н, 102 1, 3, 4, б, е, 105 а, 106 1, 2, 3, 4, а, б, г, е, з, и, 107 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, 108 1, 2, а, б, в, г, д, 109 1, г, д, з, 110 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, б, в, г, д, е, з, и, 111 1, 2, 3, 4, 5, 6, б, г, д, 112 4, ж, и, 113 б, д, 114 2, 4, г, д, ж, з, к, 115 е, ж, 116 3, е, з, 117 в, 119 а, 122 г, 124 1, 2, 3, а, 128 3, в, г, с, т, х, 129 а, 131 е, 136 и, т, 138 а, 139 1, б, 141 8, е, ж, 142 е, ж, 143 и, 144 и, 150 г, 152 б, 156 в, 163 4, в, г, 166 д, м, 167 а, и, м, н, 171 з, 178 д, 179 а, б, в, 181 н, 182 д, 190 х, ц, 194 г, 196 е, ж, з, 197 а, б, 200 а, б, о, 201 к, 204 м, 206 в, 212 д, 213 и, 214 к, 216 и, 217 2, 3, 4, в, г, з, с, т, у, 218 ж, 222 м, 226 2, 3, а, г, з, л, 227 н, о, 230 8, 9, 10, 11, 12, 13, е, и, р, ф, 238 е, 243 д, 247 в, д, ж, 248 4, 5, 7, 11, 12, 13, г, и, л, м, н, о, п, р, с, т, 251 к, 253 1, 2, в, 254 2, а, б, з, 255 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, г, 256 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, а, г, д, е, ж, з, и, п, р, с, т, у, ф, 257 а, з, 258 1, 2, в, д, е, ж, з, к, 259 м, н, о, п, р, с, ф, щ, ю, 260 д, д1, е, е1, л, м, о, п, 263 в, 264 е, 265 е, ж, з, и, к, 266 2, ж, 268 1, в, г, з, 270 е, ж, з, и, к, с, ф, х, ц, 271 1, 2, а, б, в, г, д, ж, з, 274 1, б, ц, 275 1, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 276 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, н, о, п, р, с, т, у, 277 1, 2, 3, а, б, в, г, д, е, ж, з, 278 1, 2, а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 279 а, б, в, г, д, е, ж, к, л, м, н, р, 280 а, б, в, г, 281 а, е, л, м, 282 1, 2, а, б, в, г, е, ж, з, и, к, л, м, н, 283 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, р, с, т, у, 284 а, б, в, г, д, е, ж, з, и, к, н, о, п, 285 а, б, в, г, д, е, 287 24, б, г, д, е, л, 288 г, и, к, л, м, н, о, 289 7, 8, 9, д, е, ж, з, и, к, л, м, 290 ж, 291 з, 295 в, г, д, и, к, м, н, 296 1, г, 298 з, и, 300 а, в, 303 1, в, и

2. За територията на ДГС „Звездец“ са определени ГВКС, покриващи изискванията на т.4 (ГВКС 4.2.4) в следните отдели и подотдели:

187 д, 192 е, 197 к, 224 а, 233 а, 254 а, 256 л, м, н, 274 а, г, 277 м, 293 д, 294 г, и, 297 и, 298 в.

3. За територията на ДГС „Звездец“ са определени следните отдели и подотдели, покриващи изискванията на т.6 (ГВКС 4.2.6) от определенията, съгласно Националното ръководство за определяне на ГВКС, представени в Таблица № 5.

Таблица № 5. Списък на отдели и подотдели, определени като гори в 100 метровата ивица на реките Велека и Младежка, за ДГС „Звездец“

ДГС „Звездец“	Отдели и подотдели
---------------	--------------------

Гори в 100 метровата ивица на река Велека	105 8, 9, 10, 11, б, в, 185 6, д, е, з, и, к, 186 2, 3, а, б, е, 187 3, 4, д, 188 д, е, 189 л, 190 6, у, 191 2, в, г, д, е, 192 е, 196 в, 197 1, з, к, о, 198 1, 2, 4, б, в, г, д, е, з, и, к, л, м, н, 199 2, 3, 5, в, г, д, 200 9, 12, 13, п, 204 1, 2, а, в, 205 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 11, а, в, г, д, е, ж, з, и, к, л, м, 206 а, п, 208 1, а, б, 209 1, м, о, п, р, с, 210 б, в, г, д, 211 1, 3, 5, 6, в, г, д, ж, к, л, м, 212 3, 5, а, б, к, о, п, р, с, 213 1, б, в, г, 220 1, 2, а, б, в, г, 221 2, 3, 4, 5, а, а1, б1, в1, з, и, с, т, у, щ, ю, я, 222 а, 223 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 22, а, г, е, ж, з, и, 224 1, а, б, в, 230 2, 3, 4, 5, 6, 7, а, б, в, г, ж, 231 1, в, г, 232 5, 6, а, б, в, г, д, е, ж, 233 а, 236 к, 237 1, 2, 3, 4, 5, а, б, в, 238 1, а, б, и, 239 1, 2, а, б, 241 а, б, 242 а, 250 1, 3, 4, 5, 6, 7, 18, а, з, л, м, 251 5, б, в, м, 252 с, 253 3, 4, 5, 6, 7, 8, м, н, о, п, 254 1, а, б, в, д, 255 а, 256 7, 8, л, м, н, о, 257 3, м, 274 1, *1, *17, *8, а, в, г, д, е, ж, з, к, 277 к, л, м, п, 278 2, *10, л, м, 280 1, 2, 3, д, ж, з, и, 281 з, и, 282 2, *4, *5, а, е, ж, и, к, л, м, н, 283 м, н, о, п, 284 *3, *4, л, м, н, о, 285 4, 5, 6, 7, н, о, п, р, т, х, ц, 286 9, 10, 11, 12, и, 293 1, д, е, л, м, 294 б, в, г, д, е, ж, з, и, к, 296 е, ж, з, 297 а, а1, б, б1, з, и, н, о, я, 298 *8, *9, а, б, в, г, д, е, 299 1, *1, г, д, е, ж, з, и, 300 1, 2, 3, 4, а, б, в, г, д, 301 а, б, в, 302 а, б, в, г, д, е, и, 303 а, в, г, д, е, ж, з, 305 а.
Гори в 100 метровата ивица на река Младежка	105в, 8, 9, 10, 11; 223а, г, е, з, и, 2, 3, 4, 5, 22; 224а, б, 1; 230а, б, в, г, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7; 231в, 1; 232а, в, е; 233а; 236к; 237б, 3; 238а, 1; 239б, 1, 2; 241а; 250б, м, 3, 4, 5, 6, 7; 251м; 252с; 253м, н, о, п, 3, 4, 5, 6, 7, 8; 254а, д; 255 - а; 256л, м, н, 7, 8; 274а, г, ж, з, 1; 277л; 278 –м, 2; 280з, 2; 281и; 282к, л, н, 2; 284м, н, о; 285о, р, 4, 5, 6, 7; 286и, 9, 10, 11; 293д, м; 294б, г, ж, и; 296ж; 297а, и, н, о; 298в, д; 299д, ж, 1; 300а, д, 2, 3; 301а; 302а, г,

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. Провеждането на стопанска дейност трябва да се извършва съобразно Правилника за определяне, устройство и стопанисване на горите и териториите със специално предназначение. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с поддържане и подобряване на ВКС 4.2.

2. За насажденията с ВКС 4.2.4 са в сила всички мерки, които са посочени във ВКС 3 за крайречните гори.

3. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и т.н.

4. Поради опасността от ерозия, трябва да се използват технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина.

5. След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);

6. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

В мониторинга на ВКС 4.2. се включват параметри като здравословно състояние на гората, наличие и интензивност на ерозионните процеси, промени в структурата и

състава на насажденията, количество и структура на мъртвата дървесина. Като допълнение се организира мониторинг на параметри, характеризиращи водорегулационните функции на гората, като динамика на лесистостта, ерозионните процеси, степен на повреди по крайречната растителност и др.

За определяне на отклонения в функционалността на тези гори може да се използва мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

- 1. ГТ с наклон над 30° (или по малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по голяма от 200 м) с площ над 1 ha и пълнота над 0,6;**
- 2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,**
- 3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 m и наклон над 20°;**

От ГТ в ДГС „Звездец“ за тази консервационна стойност се покрива с определението по т.1. По данни от ГСП и след проведените интервюта с горските стопани и местните жители, гори, отговарящи на критериите на т.2. от определението на Практическо ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на ГВКС в България", не са установени. ГТ в ДГС „Звездец“ с наклон над 30° по т.1 (ГВКС 4.3.1) са представени в Таблица № 6.

Таблица № 6. Списък на отдели и подотдели, с наклон над 30° за ДГС „Звездец

ДГС „Звездец“	Отдели и подотдели
Гори с наклон над 30°	120 а; 127 а; 150 в; 167 в; 168 б, г; 174 а; 184 в; 185 д, е, ж, л; 186 а, г; 187 б, в; 188 д, е, к, л; 191 в, е, 194 л; 196 а, б; 197 г, о; 198 г; 198 з, и, к, м, н; 199 в, г; 201 а; 202 а; 205 а, б, е, з, и, л, м; 209 о, р; 210 б, в, г, д; 211 ж, з, и, к, м; 212 к, л, м, н, о, п, р, с; 213 а, б, в, г, ж, л, м; 220 в, д, е; 221 а, и, к, т, у, ф, а ₁ ; 222 д; 223 г; 224 а, и; 228 а; 230 а, б, д, и, л; 231 б, в; 233 ж; 237 б, в; 238 а, б; 239 а; 241 а, б; 261 д; 262 д, е; 267 ж, е; 269 з; 270 а; 272 е; 294 ж, з, и, к; 297 з, и, к, м, н, о; 298 б, в, г; 299 а, д; 300 д; 301 а; 303 е;

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.

2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.

2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:

- ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
- ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.

3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:

- ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
- ✓ Площна динамика на свлачището;
- ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;

Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 m И максимум 250 m И състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и топови култивари.

На територията на ДГС Звездец като гори, представляващи бариера за разпространение на пожари са определени: **32** б, **34** з, и, к, **44** б, 72 г; 81 в, л, р, ф; 82 д, ж, з; 83 е, ж, к, л, м, н, о, с, х, ц; **84** 21, д, к, **91** 2, и, **92** 1, б, в, г, 110 е, з, и; 135 р; 136 в, д, е, л, р, т, у, ф; 137 б, в, **138** н, 226 м, о; 227 в; 228 г; 230 м, ф; 231 г, е; **256** 3, **261** н, **264** 23, 5, 7, д, и, **265** г, о, п, **266** б, **269** 2, **270** а, м, н, п, **271** а, б, в, з, **272** и, **273** б, з, к, л, м, н, с, у, **274** в, г, д, е, **276** 4, з, и, т, **277** 2, 3, д, ж, з, и, к, **278** 1, б, в, г, д, е, к, **279** а, б, в, г, д, е, ж, з, р, с, **280** а, б, в, г, д, **281** а, д, е, ж, з, л, м, н, **282** г, д, 285 с, т, у, х, ш; 289 п, р, с, **290** б, д, **291** б, **292** а, **295** е, **298** з, и, к, **301** г, д, е, ж, **304** е, ж, **305** е, ж, з

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.

2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групов структура.

3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.

4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по голяма от 100 м;
2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).
3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

По това определение от горите, управлявани от ДГС „Звездец” се покрива само т.3. На базата на данни от лесоустройственият проект на ДГС „Звездец” (1998), както и серия от теренни наблюдения, са определени редица насаждения за защита на пътища. Те са описани в Таблица № 7.

Таблица № 7. Списък на отдели и подотдели, определени за защитни ивици около пътища.

ДГС „Звездец”	Отдели и подотдели
Защитна ивица около пътя Босна – Звездец – М.Търново	72 10, 12, 13, г, д, 81 7, 8, 9, 10, 11, в, г, е, л, м, о, п, р, ф, 82 2, 5, 8, 9, 11, г, д, ж, з, 83 3, 6, 8, 9, 18, 19, 20, 21, 22, е, ж, к, л, м, н, о, с, т, ф, х, ц, 84 к, 110 е, з, и, 135 3, р, 136 1, 3, в, д, е, л, п, р, т, у, ф, ч, я, 137 1, 2, 6, б, в, 138 ш, 226 м, н, о, 227 1, в, 228 г, 230 1, 3, 4, 14, 15, 16, 19, 20, м, н, у, ф, 231 2, г, д, е, 270 5, н, п, 285 2, 3, 7, с, т, у, х, ш, 289 9, п, р, с.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5

1. За насажденията с ВКС 4.5.2 са в сила всички мерки, които са посочени във ВКС 3 за крайречните гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

След провеждане на лесовъдски мероприятия е необходимо да се следи за изменения във състоянието и изпълнението на функции на гората като защитен фактор.

ВКС 5. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ОСНОВНИТЕ НУЖДИ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ (ПОМИНЪК, ПРЕПИТАНИЕ, БИТОВИ НУЖДИ, ЗДРАВЕ)

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето и трябва да се оцени потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните общности получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството,

без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно Практическо ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България" следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- Дърва за огрев и битови нужди
- Паша и фураж – сено и листна маса
- Гъби
- Други недървесни продукти – лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

Обхватът на управление на ДГС "Звездец" покрива 19711.254 ха горски територии, които представляват част от територията на Община Малко Търново, в границите на землищата на селата Звездец, Близнак, Бръшлян, Бяла вода, Евренозово, Младежко Стоилово. Това е един от най-слабо населените райони на страната а в същото време територията на ДГС „Звездец” има много висока лесистост (93% от територията на горското стопанство са гори).

Община Малко Търново се намира в Югоизточния район за планиране от ниво 4 на България, както и се явява част от област Бургас. Местоположението на община Малко Търново е периферно, като заема най-южните части на областта. Територията на общината граничи с общините (от запад на изток): Средец, Созопол, Приморско, Царево. На юг границата на общината, съвпада с държавната граница с Турция. Въпреки периферното си разположение, община Малко Търново има важна роля. През територията на общината преминава международен път Е87, който е със стратегическо значение, тъй като свързва страните от Европа с тези от Близкия изток. Граничният контролно – пропускателен пункт Малко Търново обслужва предимно туристическия трафик – леки моторно превозни средства и автобуси.

Икономическият профил на община Малко Търново определя силно участие на туризма и много слабо участие на селското стопанство и производството във формирането на приходите в общината. Дърводобивът и дървопреработващата промишленост все още играят важна роля за икономиката на община Малко Търново като привличат работници и извън пределите на общината.

Частта от общината, която влиза в пределите на ДГС "Звездец" има добре развита държавна и горскостопанска пътна мрежа, която създава благоприятни условия за добра организация на дейностите, мероприятията и опазването на горските територии в района. През средата на стопанството минава шосето Бургас - Звездец - Малко Търново - Лозенград, което е част от международен път. От него при местността „Босна” се отделят два важни стратегически пътя - единият за селата Визица, Граматиково до гр.Царево и другия за с.Варовник, гр.Средец, гр.Елхово, Република Турция. Друг важен път е с.Звездец - с.Евренозово - с.Близнак, който достига до с.Варовник и пътя за гр.Средец. Тези пътни артерии са основни и са единствената връзка с останалата част от областта и страната. През горските масиви е налице мрежа от шосета (общински пътища) и камионни горски пътища в сравнително добро състояние, като някои от тях могат да се ползват само при сухо време.

Броят на населението в община Малко Търново през 2011 г. е 3699 души. То представлява 0,9% от населението на област Бургас. Гъстотата на населението в общината е 4,8 души на кв. км, което е една от на-ниските стойности в страната. За сравнение, средното за областта е 53,5 души на кв. км, а средното за страната – 65.6 души на кв. км. Броят на населението през годините е променлив, но като цяло следва тенденция на намаляване, характерна за цялата страна. Разпределението на местното население в селата, попадащи на територията на ДГС “Звездец” е както следва: с.Близнак – 51 души, с.Бръшлян – 47 души, с.Бяла вода – 38 души, с.Евренозово – 36 души, с.Звездец – 525 души, с.Младежко – 38 души и с.Стоилово – 66 души.

Преобладаващата част от домакинствата по селата се отопляват само на дърва, а почти всички домакинства от местното население ползват дърва и други горски продукти в бита си, но поради малобройното население на територията цялото потребление на местното население от горски продукти представлява само малка част от възможностите за предоставяне на такива ресурси от страна на горското стопанство.

ДГС “Звездец” задоволява изцяло потребностите на местното население от дървесина, но това представлява малка част от продукцията на стопанството. Ползването на дърва за огрев през последните 3 години 2008-2010 г. са в размер на 36525 м3 лежаща маса, от които продажбите за индустрията са 29000 м3, а потреблението на местното население е само 3400 м3 лежаща маса.

Местното население не е ограничено и отделно от ползването на дърва за огрев, свободно ползва и различни видове недървесни горски продукти (НДГП) за собствени нужди. В обхвата на ДГС “Звездец” събирането и изкупуването на НДГП не представлява поминък за местното население или за бизнеса, като на територията на стопанството няма регистрирани изкупвателни пунктове за НДГП. Допустимото по ГСП ползване за добив на билки и горски плодове в горските територии на ДГС “Звездец” е следното: листа бръшлян – 100 кг, глог – 200 кг, подбел – 100 кг, стръкове планинска чубрица – 50 кг, жълт кантарион – 1000 кг, мащерка – 50 кг, обикновен риган – 50 кг, бял равнец – 200 кг, цветове глог – 100 кг, липа – 300 кг, дървовиден бъз – 100 кг, плодове киселица – 1500 кг, кори мъждрян – 1000 кг, гъби – 2000 кг, листников фураж – 33 пр.м3.

Горските територии разрешени за паша на едър и дребен добитък по ГСП в ДГС “Звездец” е на площ от 6207 ха, разпределени по землища, както следва: с. Близнак – 1123 ха, с. Бяла вода – 541 ха, с. Младежко – 1189 ха, с. Евренозово – 585 ха, с. Звездец – 2073 ха, с. Стоилово – 388 ха, с. Бръшлян – 308 ха. Макар и район с развито животновъдство в миналото и при достатъчно предлагане на терени за това съгласно ГСП, само малка част от тези площи в действителност се ползват към момента за пашуване поради малобройността и слабия интерес от страна на населението към развиване на животновъдство.

От гледна точка на ловните дейности, те се извършват съгласно одобрен Ловоустройствен план/проект. Съобразно ловностопанското райониране на Р.България териториите управлявани от ДГС “Звездец” попадат в Странджанския район на Сакаро-Странджанската област. Съгласно закона за лова и опазване на дивеча, по отношение на ползвателите, територията на ДГС “Звездец” е разделена на две категории:

- Държавни дивечовъдни участъци (ДУ), попадащи в два териториално отдалечени ловностопански комплекси (ЛСК) - ЛСК “Босна” и ЛКС “Петрова нива”. ЛСК “Босна” е съставен от 4 дивечевъдни участъка – ДУ “Каленото кладенче”, ДУ “Ябълката”, ДУ “Бяла река” и ДУ “Смрадликов баир”, два от които са предоставени за стопанисване и ползване на дивеча за срок от 15 години съгласно реда по ЗЛОД. ЛСК “Петрова нива” е съставен от 4 дивечевъдни участъка – ДУ “Овощната градина – Михово бърдо”, ДУ “Петрова нива”, ДУ “Въжиево” и ДУ “Изсипаната нива”, три

от които са предоставени за стопанисване и ползване на дивеча за срок от 15 години съгласно реда по ЗЛОД;

- Ловностопански райони предоставени за стопанисване на дружинките (ПЛР), обединени в две ловно-рибарски сдружения в рамките на горското стопанство: СЛР “Лебед” – гр.Бургас (ПЛР “Евренозово” и ПЛР “Бяла вода”) и СЛРД “Сокол – 2001” – гр.М.Търново (ПЛР “Близнак”, ПЛР “Звездец” и ПЛР “Стоилово” – част).

С най-голямо значение за региона като дивеч е дивата свиня. Запасът ѝ се увеличава непрекъснато вследствие грижите, които полагат ползвателите и вече е достигнат допустимия запас. Вследствие на доброволно възприетите реструктивни мерки за ползване, запасът на сърната за изминалите години се е увеличил, но все още е под допустимия. Намалението на числеността ѝ може да се обясни с увеличената популация на хищниците. За сърната и за дивата свиня е подходяща и се ползва почти цялата дивечопригодна горска площ. Благородният елен е с ниска численост и не представлява реален стопански интерес. Перспективите за развитие на дребнодивечовите запаси, респ. за заек са положителни. Предвижда се популацията на дивия заек да достигне допустимия запас през 2016 година, като към момента не се допуска отстрел на този вид. Взаимоотношенията с ловните сдружения са добри. При спазване разпоредбите на ЗЛОД и ППЗЛОД са сключени договори за предоставяне стопанисването и ползването на дивеча в ПЛР на сдруженията. В района на ДГС “Звездец” при извършване на горскостопански дейности в излетните дни за лов, служителите на стопанството уведомяват председателите на съответните дружинки за местоположението на горскостопанските дейности, с цел безопасност и за да не пречат различните дейности една на друга.

Богатият на горски ресурси район и малкото ползване от страна на местното население поради ниската му численост, не могат да се смятат като пример за зависимост на населението от дадени горски територии и безалтернативност в приходите на домакинствата от горскостопанските дейности на ДГС “Звездец”.

Това се потвърждава и от проведените консултации с кметствата и наместниците на отдалечените и малки села в района, които са най-зависими от горските ресурси предвид демографията им със значително застаряващо и нетрудоспособно население. Данните от консултациите показват също, че местното население не е безалтернативно по отношение ползванията и приходите от горите и поради това може да се смята, че ВКС 5 не се проявява на територията на ДГС “Звездец”, съгласно изискванията на Практическото ръководство “Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България”.

Социалното значение и необходимостта за осигуряване на достатъчно количество дърва за огрев и други горски продукти за местното население в района на ДГС “Звездец” не могат да бъдат пренебрегвани при дейностите по управлението на горите. Не трябва да се допуска преексплоатация на ресурсите, което в бъдеще би могло да доведе до сериозни социални конфликти. Проблеми биха възникнали също, ако в следствие неправилна търговска политика се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал в резултат на необходимост от доставянето му от други региони. Не особено доброто социално-икономическо положение на населението не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС 5

Като общи препоръки за управлението на горите в ДГС „Звездец“ с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- ✓ ДГС „Звездец“ трябва да предвижда възможности за задоволяване на нуждите на домакинствата, които средно за страната са определен на около 8 м³ дърва на домакинство за отоплителен сезон;
- ✓ Да се ползват и да се развиват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в горските територии, като това се планира въз основа на програма за ползване базирана на инвентаризация на всички горски ресурси и норми за устойчивото им ползване и възпроизводство;
- ✓ Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- ✓ Мероприятията да се планират и обхващат цялата територия на горскостопанските участъци;
- ✓ Да се актуализира Горскостопанският план на стопанството, отчитайки действителното състояние на насажденията, както и да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в същия Горскостопански план.

ВКС 6. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ И ТРАДИЦИИ, РЕЛИГИОЗНА И ЕТНИЧЕСКА ИДЕНТИЧНОСТ

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

1. Гори и земи от горския фонд попадащи в 500 м ивица около манастирите;
2. Гори или земи от горския фонд попадащи в 100 м ивица около параклиси, оброчища, аязма, текета, определени по приложения списък в *Приложение 6* и при консултации с местните хора;
3. Гори или земи от горския фонд попадащи в границите на паметниците на културата или в техните охранителни зони, определени по реда на Закона за Паметниците на Културата (ЗПК);
4. Гори или земи от горския фонд попадащи в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции посочени в приложения списък по *Приложение 6*.

На територията на ДГС „Звездец“ съществуват 7 обекта в горски територии, отговарящи на изискванията в определението по ВКС 6 към Практическо ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на ГВКС в България". Тези територии са идентифицирани чрез проведените консултации с местното население, с кметствата и със служителите на ПП „Странджа“. Това са параклиси, столнини и одърчета в ГТ, или на границата с ГТ, на които местното население се събира и отбелязва даден религиозен празник от църковния календар или историческо събитие.

1. Културно-исторически и религиозни особености в Странджа:

Никого в Странджа не учудва фактът, че църквата, ако и да присъства във всяко село по-скоро като белег за етническо и верско самочувствие, рядко събира хората под ниските си опушени и прихлупени сводове. Странджанци предпочитат да се молят – не на Бог, а на висшите сили – светци-патрони, подобно на своите пра-пра-прадеди: траките, славяните и прабългарите, на открито, в слънчевите сплитове от бездънно небе, зелени поляни и бистри студени извори, наричани от тях „столнина на светеца с язмика”.

Аязмите имат почетно място сред осветените територии в Странджа. Те са притегателни както поради чистата си вода, красивата околна природа и хладината през лятото, когато са селските панаири, така и поради наслоените през вековете, свързани с тях вярвания. Смята се, че водата им е целебна, чудодейна, свещена.

Истинското „чудо” на странджанската архитектура, свързано с духовния живот и култовите практики на местното население са параклисите, наричани в този край „манастирчета”. Всяко село във вътрешна Странджа има по пет-шест, а понякога и до десет и повече такива култови обекти, които го обграждат, създавайки по този начин своеобразно осветено културно-битово пространство. Според своите архитектурни особености те се делят на „манастирчета”, „столнини” и „одърчета”. Манастирчетата представляват по-малки или по-големи, понякога с големината на църква, постройки, изидани от камък. Повечето от тях, особено в по-старо време имат на източната си страна малка полукръгла апсида, в която се поставя обреден реквизит: икони, кандилници за прекадяване, един или няколко железни свещници и рафтче за поставяне на жертвени дарове. Всеки параклис си има избран патрон – светия, който бил и негов „стопанин”.

По-старинна разновидност на параклисите са т.н. столнини. Това са съвсем малки постройки, обикновено с три стени и покрив, напълно отворени от четвъртата – западната страна, изидани от камък. Те задължително се строели до извор или пък аязмо, което се намира на самия под на столнината, покрито с дъсчен капак. Водата на тези аязми се смята за лековита.

Одърчетата или „одеръето” представляват дървени подиуми, построени съвсем примитивно също до извор. При честване на общоселски празници, иконите се подпирали на източната страна, а на перилата завързвали дарове, обикновено тъкани кърпи. Понякога може да съществува и комбинация между параклис и построено до него одърче.

Странджанският панаир има редица особености, които го отличават от общобългарските форми на селски празници. Той няма търговски характер. Празнува се не в самото село, а извън него, най-често в близка гора, на прохладата и задължително до извор или река, до параклиса на съответния светец-патрон.

Едни от най-тачените светци в Странджа са Св. св. Константин и Елена – 3 юни е разгърнат в двудневен, а понякога и в тридневен комплекс, който е кулминация на лятната обредност в региона. Почти всяко селище има по един общ или два отделни параклиса за двамата светци. С празника се свързва и кулминацията на нестинарските танци. Според изследователите светците са приемници на стари езически божества, олицетворяващи слънцето и огъня.

Изключително популярна и тачена, а и с много старинен култ светица в Странджа е Света Марина. Празникът ѝ се чества в разгара на лятото – 26 юли и е един от трите празници, т.н. Горещници. Из целия регион тя се почита като „висия на змиите” и „сайбийка на дупките”. На този празник се извършва поклонение в пещери, където се оставят дреха на болен, умалено изображение на болен орган или цяла човешка фигура. Вярвало се, че болестта ще остане върху изображението в пещерата.

Не по-малко колоритен и неотстъпващ по почит на „сестра” си Марина, е и Свети Илия. Празнува се на 2 август. В представите на народа светията е господар на гръмотевиците и светкавиците, които „произвежда”, препускайки с колесница по небето. Наричат го „Свети Илия – хаталия”, т.е. беладжия, поразник.

Особено „любим” при избора на патрон за местните параклиси е Свети Пантелеймон, известен в Странджа под името Петеляй. Макар честването му на 9 август да не е свързано с никакви специфични обредни практики, той често се радва на почит и на него кръщават крайселски манастирчета. Покланят му се като покровител на пътниците и на изпадналите в беда по път, а също и като лечител.

Обект на поклонничество е Света Богородица. Най-тачен е празникът Голяма Богородица, което е битувашото название на християнския Успение Богородично. На 28 август на Божията майка се покланят най-вече жените в родилна възраст, т.к. тя се счита за покровителка на майчинството и раждането.

Други почитани светии в Странджа са Свети Иван, Света Петка, Света Варвара и Свети Сава, както и конниците – светии Георги и Димитър.

2. История и традиционни забележителности на селата в ДГС Звездец:

Село Звездец

Звездец заема централно място в българската част на Странджа. Мегалитните паметници и тракийските надгробни могили в землището на Звездец говорят за неговото средишно място и в древността. Намира се на 53 км от Бургас и на 25 км от Малко Търново, на 350 м.н.в. Старото име на селото е Гьоктепе (от турски “звезден връх”) и произлиза от красивото му местоположение. Още от древността е кръстовище на важни пътища между Факия и Василико (Царево), Ахтопол и Инеада (днес в Р.Турция). В последното десетилетие на 18 век и началото на 19 век Звездец е опожаряван при кърджалийските нашествия. Звездечани са участвали в руско-турската война 1928-29г. Тук се е намирало и най-старото училище в Странджа, създадено още през първата четвърт на 19 век. По време на Преображенското въстание Звездец е бил център на революционен участък. Цялото село, училището и църквата “Свети Атанас” са били изгорени през 1903г. при потушаване на въстанието. Оцелялото население емигрира в свободна България, а по късно частично се завръща. Част от жителите са потомци на тракийски бежанци.

Село Близнак

Намира се на 54 км южно от гр.Бургас и 41 км от Малко Търново, на 350 м. н. в. Старите имена на селото са Каравиран, Караеврен (в превод от турски означава “черен змей”). Змейовете са силно застъпени в легендите и поверията на Странджа във връзка с големия брой долмени. Под името Каравиран селото фигурира в данъчния регистър на Анхиалската кааза от втората половина на 17 в. Жителите на селото са потомци на бежанци от Източна Тракия, заселили се през 1913 година.

Село Бръшлян

Село Бръшлян се намира на 14 км северозападно от Малко Търново и 64 км от Бургас, на 240 м.н.в. Сегашното селище датира от края на 17 и началото на 18 век, след като жителите на трите колибарски селища Юрта, Селище и Живак се заселват в “Долната махала” – най-старата част на селото. Старото му име е Сърмашик. Село Бръшлян има героично историческо минало в годините на турското робство. Бръшлянци са дали жертви както при Хетерията (Гръцкото национално –освободително движение) през 1821 година, така и по време на Преображенското въстание (1903г.). То е арена на знаменитата “Сърмашишка афера”, в която са дадени първите жертви на въстанието. На 2 април 1903 г., обградени от турски аскер в Балювата къща (днес архитектурен и исторически паметник), загиват воеводата на четата Пано Ангелов и четникът Никола

Равашола. В околностите на селото са намира параклиса „Св. Петка”, който е на около 2 км от селото и до него се стига по маркирана туристическа пътека, която започва от селото и води към м. “Въжиево”. Св. Петка се почита в този район като лечителка, поради което на извора до параклиса се приписват лечебни свойства. За особено ценна обаче се смята не водата, а жълтата кал при аязмата. Вярата, че лекува екземи, води тук хора от цяла Югоизточна България. Спазва се древен ритуал - преди да намаже болното място с лековитата кал, човек трябва да върже конец от дрехата си или кърпичка на дряното дръвче над аязмата - за дар. Ако няма какво да се остави на дрена, може да се хвърли монета в свещения извор – за “откупуване” на здравето.

Село Бяла вода

Селото се намира на 45 км от гр.Бургас и на 43 км от Малко Търново, в подножието на връх Босна, над един от притоците на река Младежка. Средната му надморска височина е 300 м. Старото име на селото е Конак и е отбелязано в данъчните регистри на кааза Анхиало от втората половина на 17 в. Населението на Бяла вода през 1878 г. се опълчва срещу турци и черкези, бягащи от руските войски. След Освобождението селото остава в Турция и много от жителите му се изселват в свободна България, като впоследствие се завръщат. По време на Преображенското въстание в района се води сражение. Днес част от жителите са потомци на бежанци от Източна Тракия. В землището на Бяла вода се намират пещерите, “Вълчата яма”, “Еленина дупка”. В околностите на селото са пръснати множество параклиси, аязми (лековити извори). Най-значим е параклис “Св. Марина”, разположен на по-малко от 1 км южно от селото, в м. “Ряката”. В Странджа Св. Марина е почитана като светица - лечителка. Покровителка е на жените, родилките, дома, помага на бездетните.

Село Евренозово

Намира се на 63 км югозападно от град Бургас и на 34 км от град Малко Търново, на 300 м.н.в. Името на селището произлиза от турската дума “еврен” – “змей” и се свързва с големия брой долмени в околността (наричани от местното население “змеюви къщи”). Най-ранни сведения за селището са намерени в турските данъчни регистри на Анхиалската кааза от 1676 г., където фигурира под името Евренос. То е влизало в привегилированата област Хасекията. В карта от 1829 г, отпечатана от Джеймс Уайлд в Лондон, е изписано под името Евренкьой. През последните 3 века селото многократно е запустявало и се е възраждало. Днес жителите на селото са потомци на тракийски бежанци от 1913 година.

Село Младежко

Намира се на 50 км южно от Бургас и на 38 км от Малко Търново, в живописна местност близо до изворите на река Младежка, на 200 м.н.в. Под името Карамлък селото фигурира върху картата на Хайнрих Киперт от края на XIX век, а под името Тъмна река съществува от 1934 г. до 1958 г. Жителите са потомци на бежанци от Източна Тракия.

Село Стоилово

Намира се на 9 км от Малко Търново и 83 км от гр.Бургас, на 300 м.н.в.. Вероятно името му произлиза от колибарското минало на селището. В турските регистри от 1731 г. селището е споменато под името “Истуилова”. След Освобождението остава в Турция. Жителите на селото вземат активно участие в Преображенското въстание. В Стоиловското землище е местността “Петрова нива”. В м. Св.Илия над селото, срещу намиращата се тогава там турска казарма, е хвърлена първата бомба на Преображенското въстание. Както всички населени места в Странджа и Стоилово е освободено след Балканската война. Местността “Петрова нива” е едно от най - значимите исторически места в Странджа планина. Тук през 1903 година се взема решението за вдигане на Илинденско-Преображенското въстание в Източна Тракия. Местността се намира в землището на село Стоилово и е поставена в списъка на 100-те национални туристически

обекти под № 7. Има печат в музейната експозиция. Близко три десетилетия след Освобождаването на България големи части от югоизточната част на страната остават поробени. И тогава - на 18 срещу 19 август 1903, точно на Петрова нива е обявено новото въстание за присъединяване на Странджа, Одринска и Беломорска Тракия към свободна България. По времето на въстанието се провъзгласява Странджанската Република. Въстанието няма никакви шансове за успех. Непокорните са зле въоръжени, огромната турска войска е съвсем наблизо и е готова да ги смаже, но духът и жаждата за свобода надделяват над разума. След 26 дни бунтът е удавен в кръв - 26 села са изгорени, избитите са хиляди. Три четвърти от населението на Странджа бяга. Затова в края на 50-те години на миналия век на Петрова нива е вдигнат паметник, а през 2003 година в чест на 100-годишнината на въстанието е построена църква, наречена „Света Петка”. Има и музей с експонати - снимки, оръжия, документи - от освободителните борби на българите от Тракия и Македония. Участниците в заверата отдавна ги няма, но потомците им ежегодно са тук и свеждат чела пред подвига им.

3. ГТ, представляващи ВКС 6 на територията на ДГС „Звездец” са следните обекти:

3.1. Параклиси, намиращи се в следните местности:

- местност „Св. Петка”, землище на с. Звездец, подотдел: **285-о**;
- местност „Св. Петка”, землище на с. Бръшлян, подотдел: **227-з**;
- местност „Св. Марина”, землище на с. Бяла вода, подотдел: **87-а**;

3.2. Столнини, одърчета и манастирчета, намиращи се около селата на територията на ДГС „Звездец”:

- „Св. Петка” – одърче с аязма на 1 км от село Звездец;
- Параклис „Св. Петка” – намира се на около 2 км на изток от село Бръшлян;
- Параклис „Св. Марина”, Разположен е на по-малко от 1 км южно от село Бяла вода, в м. „Ряката”;
- Местността „Петрова нива” в землището на село Стоилово, поставена в списъка на 100-те национални туристически обекти под № 7. В местността има паметник и параклис „Св.Петка”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). Оставянето на стоящи сухи дървета трябва да е съобразено с потенциалният риск за здравето и живота на посетителите. В тази връзка се препоръчва в ивицата (с ширина поне 25 м.) непосредствено до ВКС 6 и пътищата (пътеките) водещи до тях, сухите дървета да се повалят и се оставят в лежащо положение. В тази ивица да не се извършват други лесовъдски дейности! През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

Веднъж на 2 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на стопанството.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГСП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.